

Bareel

Tijdschrift voor wie ten dienste staat van buitenlanders

AANDACHT!

NTROLE VOOR MAANDAG 6 AUG

naam die begint met de letter

BEDIENDEN

MANNEN

A-B-C-D	10.40
E-F-G-H	10.50
I-J-K-L	10.50
M-N-O-P	10.55
Q-R-S-T	10.55
U-V-W-X	11.00
Y-Z	11.00

VROUWEN

A-B-C-D	11.40
E-F-G-H	11.25
I-J-K-L	11.25
M-N-O-P	11.30
Q-R-S-T	11.35
U-V-W-X	11.40
Y-Z	11.40

Dossier :
Economische Crisis
en Immigratie

arbeiders

de naam die begint
met de letter
A tot en met H
om 10.00 uur

de naam die begint
met de letter
I tot en met Z
om 10.15 uur

arbeiders

de naam die begint
met de letter
A tot en met H
om 9.20 uur

de naam die begint
met de letter
I tot en met Z
om 9.35 uur

Jaargang 4 — nummer 14 — driemaandelijks

abonnement : 250 BF
losse verkoop : 65 BF

(ver.uitg. : Tin Wouters, Gallaitstr. 78,
1030 Brussel)

Bareel

een uitgave van de v.z.w.
BAREEL.

Redactie :

Sarie Abdeslam, Miek Aerts, Monique de Jonge, Gaëtan de Moffarts, Monique Renaerts, Mark Maes, Luk Michiels, Frank Moulaert, Lieselot Pittery, Hugo Swinnen, Lieven Vandenberghe en Tin Wouters.

Medewerkers :

Jan de Staelen en Lode Van Look.

Redaktiesekretariaat :

Christine Van der Heyden, Veerle Hobin en Peter Hanssens.

Druk :

EPO, Berchem

Tekeningen :

Ignace Van Nevel

Foto's :

Jan de Staelen

Redactie en administratie :

Gallaitstraat 78, 1030 Brussel.
Het O.C.G.B. staat in voor de administratie. Tel. : 02/216.78.30.

Abonnementen :

Gratis abonnement voor wie met deze problematiek te maken en weinig financiële middelen heeft. Anderen kunnen zich abonneren tegen 250 frank per jaar, door overschrijving van dit bedrag op rekeningnummer 001-0967311-06 van Bareel met de vermelding "Abonnement Bareel". In beide gevallen dient men de invulstrook in dit nummer volledig in te vullen en op te sturen naar administratie BAREEL.

Overname :

Geheel of gedeeltelijk, van tekst en/of illustraties is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie.

inhoud

Interview met Philippe Moureaux, Minister van Justitie

p.3-6

De 'wet tegen het racisme' en de wet betreffende het vreemdelingenstatuut werden bij de bespreking niet geamendeerd in de zin die een aantal organisaties hadden gewenst. Gegronde reden voor Bareel om met een aantal vragen naar Minister Moureaux te gaan.

Dossier Economische Crisis en Immigratie

p.7-14

Hoge werkloosheid samen met toenemende werkgelegenheid voor vreemdelingen : hoe vallen deze beide gegevens te rijmen ? Een analyse.

Statistiekje

p. 15

Deze eerste aflevering van de nieuwe rubriek geeft gedegen cijfermateriaal rond economische crisis en immigratie.

Juridische kroniek

p. 16-19

In deze aflevering wordt een kort overzicht gegeven van de toekenningscriteria van arbeidskaarten en vergunningen.

Bareel en de tweede generatie

p. 20

Een voorlopige stand van zaken werd opgemaakt in verband met het onderzoek omtrent de 'tweede generatie', onderzoek dat, zoals aangekondigd in vorig nummer, half mei van start ging.

En verder

Abonnementsstrook

p.21

Dokumentatie

P.21-23

Beknopt

p.24

Wat Philippe Moureaux, Minister van Justitie doet, is beter dan wat hij zegt.

Sinds Minister Moureaux aan Justitie is, zijn met bekwame spoed het wetsvoorstel tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden ('de wet tegen het racisme') door de Kamer, en de wet betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen ('het vreemdelingenstatuut') door de Senaat geloodst. Hiermee kwam voorlopig een einde aan het ongeduld van alle betrokkenen die al jaren hadden aangedrongen op een bespreking door de Volksvertegenwoordiging : de slechter wordende verhouding tussen Belgen en vreemdelingen duldt al lang geen uitstel meer van adequate wettelijke bepalingen.

Ook Bareel is verheugd en opgelucht dat het nu zo ver is. Beide teksten zijn echter bij de bespreking niet geamendeerd in de zin die een aantal organisaties, waaronder Bareel, hadden gewenst. Dit werd voor ons de aanleiding met een aantal vragen naar Minister Moureaux te gaan. Na sommige antwoorden van de Minister geeft Bareel een commentaar, omdat we vinden dat de antwoorden van de Minister niet altijd erg veelzeggend zijn, iets wat we — eerlijk gezegd — van Minister Moureaux niet hadden verwacht.

foto JdS

Bareel : Op 12 februari j.l. keurde de Kamer van Volksvertegenwoordigers het wetsvoorstel ter bestraffing van sommige door racisme ingegeven daden goed. Op zichzelf is dat een verheugende gebeurtenis. Toch lijkt het ons dat deze wet enkele tekortkomingen vertoont, en wel : het niet strafbaar stellen van discriminatie inzake huisvesting en tewerkstelling. We vragen ons af of dit niet indruist tegen de geest, ja zelfs de letter van het Internationaal Verdrag ter uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie dat België goedkeurde door de wet van 9 juli 1977. Volgens dit Verdrag moeten alle vormen van rassendiscriminatie verboden en uitgeschakeld worden, onder andere inzake het recht op wonen en op arbeid (art. 5 e I en III).

Wat heeft de regering ertoe bewogen deze belangrijke punten niet in de wet op te nemen ?

Wanneer denkt u dat de Senaat dit wetsvoorstel zal behandelen ?

Moureaux : Deze tekst vermijdt elk 'omgekeerd' racisme en iedere 'omgekeerde' discriminatie. Want wanneer we aan een bepaalde categorie personen die in ons land verblijven een sterkere bescherming zouden verlenen dan aan de bevolking als geheel, zou dat duidelijk een gevoel van malaise bij de bevolking opwekken en dus een effect opleveren dat precies tegen het doel van de wet ingaat. Daarom verwijst het ontwerp met opzet niet — zoals sommigen hadden gewild en zoals het ook geschreven stond in meer dan één vroegere tekst — naar de afwezigheid van een gewettigd motief voor het weigeren van in dienst nemen, het geven van ontslag en het weigeren het genot van een goed te verlenen.

Ik moet er overigens op wijzen dat het hier een overtreding betreft waarvoor het bewijs uiterst moeilijk, zo niet onmogelijk te leveren is. Want wie kan er nu bewijzen dat een eigenaar geen woonruimte aan een vreemdeling wil verhuren, omdat deze geen Belg is maar om andere redenen die een eigenaar kan hebben, als daar zijn : de materiële toestand van de kandidaat-huurder, het bezit van dieren of mogelijke schade ?

We zouden daarmee dus in het ontwerp een bepaling hebben opgenomen, die zo goed als niet te gebruiken valt, maar die daarentegen als effect zou hebben gehad dat er op termijn een feitelijke toestand zou ontstaan die zich zou kunnen keren tegen degenen die door deze wet begunstigd worden.

De bespreking van dit wetsvoorstel door de Senaat is één van de prioriteiten die ik me als wetgever heb gesteld en ik hoop deze tekst binnen enkele weken vóór de Senaat tot een goed einde gebracht te zien worden.

Commentaar van Bareel : Discriminatie bij huisvesting en werkgelegenheid zijn wellicht moeilijk te bewijzen, maar dat mag geen doorslaggevende reden zijn om bestraffing hiervan niet in de wet op te nemen.

Ook al betreuren wij dat de hogervermelde bepalingen niet in de wet opgenomen werden, het lijkt ons wenselijk om dit wetsvoorstel zo snel mogelijk goedgekeurd te krijgen. Op dit ogenblik wordt er immers vanuit de CVP druk uitgeoefend om de mogelijkheid voor organisaties om zich burgerlijke partij te stellen te laten vallen. Indien het wetsvoorstel niet voor de verkiezingen goedgekeurd wordt, valt te vrezen dat het weer op de lange baan geschoven zal worden. De snelle goedkeuring in de Kamer was onder andere het gevolg van de moord in Laken en de nationale betoging tegen het racisme in november 1980.

Bareel : In de nieuwe verblijfswet van 15 december '80 is er sprake van een Raad van Advies voor vreemdelingen (art. 31), waarin eveneens buitenlanders zullen zetelen. Hoeveel vreemdelingen zullen er in deze raad zetelen en hoe zullen ze aangewezen worden ?

Art. 31

Een Raad van advies voor vreemdelingen wordt opgericht, die gelast is een voorafgaand, met redenen omkleed advies uit te brengen over alle wetsontwerpen, wetsvoorstellen en decreten betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, die hem door de Voorzitter van één van beide Wetgevende Kamers of van één der Cultuurraden worden voorgelegd.

De raad is voor de helft samengesteld uit vertegenwoordigers van de Ministers van Justitie, Binnenlandse Zaken, Tewerkstelling en Arbeid, Cultuur, Buitenlandse Zaken, Nationale Opvoeding, Middenstand en van de Minister tot wiens bevoegdheid ontwikkelingssamenwerking behoort, en voor de andere helft uit Belgische en buitenlandse afgevaardigden van instellingen die zich bezighouden met de verdediging van de belangen van de gastarbeiders, en van erkende studentenverenigingen.

De Ministers kunnen het advies van de raad inwinnen over elk algemeen vraagstuk betreffende de in het eerste lid bedoelde materies. Op eigen initiatief kan de raad advies aan de Wetgevende Kamers, aan de Cultuurraden en aan de Ministers over dezelfde vraagstukken geven.

De Koning bepaalt de rechtspleging en de werkwijze van de raad.

Art. 32

Er wordt een Commissie van advies voor vreemdelingen opgericht, die gelast is de Minister van Justitie van advies te dienen in de gevallen waarin door deze wet of door bijzondere bepalingen wordt voorzien.

De Minister kan eveneens het advies van de commissie inwinnen alvorens om het even welke beslissing te treffen nopens een vreemdeling.

Moureaux : Hoe deze Raad zal worden samengesteld, ligt momenteel nog ter studie. Ik kan hierover dus nog niets preciezers meedelen. Maar ik wil er toch de nadruk op leggen dat we voor deze Raad vooral personen zullen aanwijzen die voor de betrokken milieus het meest representatief zijn, met inachtneming van een passende ('adéquate') pluralisme en vertegenwoordiging van de onderscheiden groepen migranten.

Bareel : In de Commissie van Advies voor vreemdelingen (art. 32) zullen geen vreemdelingen zetelen. Wat is uw opvatting hierover ?

Moureaux : Aangezien de wetgever nu eenmaal besloten heeft, geen vreemdelingen te laten zetelen in de Commissie van Advies, kom ik op dit punt niet meer terug, tenzij om u de verzekering te geven dat de garanties die zijn opgenomen in de wet van 15 december '80 veel belangrijker voor de vreemdeling zijn, dan hun aanwezigheid in deze Commissie.

Commentaar van Bareel : Zowel de Commissie van Justitie van de Kamer als die van de Senaat waren desbetreffend verdeeld. Deze problematiek heeft eveneens geleid tot een discussie in de plenaire zitting van de Kamer. Het feit dat een amendement van de tekst van de Kamer door de Senaat, zou verplichten het ontwerp terug naar

foto JdS

de Kamer te sturen en zo de definitieve goedkeuring ervan voor lange tijd zou uitstellen, heeft er ongetwijfeld toe bijgedragen geen amendement meer te aanvaarden.

Bareel : De nieuwe verblijfswet lijkt wat gekneld tussen enerzijds de zorg om de verblijfszekerheid van de vreemdelingen te vergroten en anderzijds een wantrouwen tegenover de vreemdeling als potentiële misdadiger en illegale arbeidskracht.

In het verleden is er geklaagd over het tamelijk repressieve reageren van de Dienst Vreemdelingenzaken. Ook nu blijven geruchten circuleren over niet geheime dienstnota's, automatische uitwijzingen van vreemdelingen na een veroordeling, ook als zij in feite geen band meer hebben met hun land van oorsprong.

Is — na de nieuwe wet — de hoop gewettigd dat dit ten goede zal veran-

deren ? Zou het niet te overwegen zijn de Dienst Vreemdelingenzaken bij de Openbare Veiligheid weg te halen ?

Moureaux : Ik denk dat we beter kunnen wachten tot de uitvoeringsbesluiten van deze wet zijn uitgewerkt, voor we de toekomstige praktijk gaan beoordelen. Deze wet heeft overigens de beginselen vastgelegd waar niet meer van afgeweken mag worden. Deze beginselen vormen een bescherming voor de vreemdelingen én voor de Belgen.

Het is wel zo, dat een delinquent het land uitgezet kan worden, maar daar moet je toch bij zeggen dat hij gebruik kan maken van de middelen tot beroep die deze wet instelt, en dat in de wet bijkomende garanties zijn opgenomen ten gunste van een reeks bevoorrechte situaties, zoals het op zijn

minst tien jaar legaal in ons land verbleven hebben.

In zo'n situatie moet er al sprake zijn van een zware verstoring van de openbare orde of de veiligheid van de staat. De gevestigde praktijk en het voorbereidend werk die na deze wet zijn gekomen, laten wel zien dat de misdrijven die wij bedoelen (ontvoering, overval, handel in verdovende middelen) werkelijk van ernstige aard zijn en een verstoring betekenen van een samenleving, die in haar geheel naar een minimum aan veiligheid streeft.

Het verdwijnen of verslappen van de banden die een vreemdeling met zijn land van herkomst heeft, mag geen rechtvaardiging zijn voor een zachtmoedig optreden, dat verkeerd opgevat zou kunnen worden, zelfs door de vreemdelingen. Toch is dit een element dat al in overweging is genomen om een maatregel uit te sluiten die in de tijd van de oude wetgeving vast en zeker genomen zou zijn.

Wat nu de illegale arbeiders aangaat, de economische en sociale toestand vergen dat we geen nieuwe werkloosheid gaan scheppen door het toelaten van arbeiders die behoren tot sectoren waar al een overschot van arbeidskrachten bestaat.

En wat betreft de organisatie van de diensten, die behoort geen enkele rol te spelen bij het toepassen van een gegeven wet of gegeven reglementeringen.

Commentaar van Bareel : Ongetwijfeld heeft Minister Moureaux gelijk met er op te wijzen dat het een van de grote verdiensten van de nieuwe wet is een aantal doeltreffende beroepsmiddelen ingesteld en een aantal rechten van vreemdelingen op een vrij duidelijke wijze gedefinieerd te hebben. De wet van 28 maart 1952 op de vreemdelingenpolitie bepaalde immers slechts de plichten van vreemdelingen en gaf de Minister van Justitie en zijn administratie een vrijwel onbeperkte bevoegdheid i.v.m. het verblijf van vreemdelingen.

De Minister verwijst naar een aantal bevoorrechte situaties, bepaald in artikel 21 van de wet van 15/12/1980. De amendement van de Kamercommissie van Justitie heeft deze waarborgen echter vrijwel volledig uitgehold. Oorspronkelijk voorzag dit artikel een aantal categorieën die slechts konden uitgewezen worden wegens ernstige aanslag op de nationale veiligheid. De commissie heeft er echter het begrip openbare orde aan toegevoegd zodat deze "bevoorrechte categorieën" niet meer waarborgen tegen uitwijzing krijgen dan gevestigde vreemdelingen. Daar vestiging na vijf jaar regelmatig

en ononderbroken verblijf een recht is en alle vermelde categorieën buiten de twee laatste eveneens een recht hebben op vestiging zijn deze categorieën dan ook de enige die enig voordeel uit dit artikel halen.

Naar onze mening zouden vreemdelingen van de tweede generatie, en/of die nog slechts weinig banden hebben met hun land van oorsprong niet uitgewezen mogen worden. Zij kunnen zich immers niet integreren in hun land van oorsprong en zullen dan ook zeer snel op illegale wijze terug naar België komen. Anderzijds zal hun delinquentie meestal het produkt zijn van de Belgische maatschappij en haar reactie op vreemdelingen en is het dan ook de plicht van die maatschappij om een oplossing te vinden voor hun delinquentie en resocialisering.

Wat de klandestiene werknemers betreft zijn wij geen voorstanders van de illegale immigratie maar vrezen wij dat de wijze waarop deze bestreden wordt leidt tot een verscherpte politiecontrole op vreemdelingen en tot een ongerechtvaardigd wantrouwen ten opzichte van alle vreemdelingen, terwijl men de "illegale werkgevers", die er het meeste voordeel uit halen vrijwel ongemoeid laat.

Wat de stelling betreft dat de "organisatie van de diensten" geen enkele invloed mag hebben op de toepassing van een wetgeving of reglementering zijn wij overtuigd dat de Minister dat in de mate van het mogelijke verwezenlijkt. Indien men echter de "vreemdelingenpolitiek" onder de vorige Ministers in ogenschouw neemt, waar de administratie deze vrijwel autonoom bepaalde en als men beseft dat de wet van 15/12/1980 in niet geringe mate de stempel van deze administratie draagt, kan men zich afvragen of deze administratie in de toekomst niet een belangrijke rol zal blijven spelen. Zal de volgende Minister van Justitie in dezelfde mate als Minister Moureaux een eigen vreemdelingenbeleid, onafhankelijk van de dienst vreemdelingenzaken willen voeren?

Art. 61

Onverminderd de andere bepalingen van de wet kan de Minister van Justitie de vreemdeling die de toelating heeft gekregen om in het Rijk te verblijven ten einde er te studeren, eruit terugwijzen wanneer deze na afloop van zijn studies zijn verblijf verlengt of wanneer hij een winstgevende bedrijvigheid uitoefent die de normale voortzetting van zijn studies kennelijk hindert of nog wanneer hij zich zonder geldige reden niet aanmeldt voor de examens en aldus niet meer voldoet aan de voorwaarden welke aan zijn hoedanigheid van student zijn verbonden.

Bareel : Onder invloed van de Dienst Vreemdelingenzaken werden een aantal bepalingen opgenomen die, naar onze mening, niet tot de taak van deze Dienst behoren en die een overlapping zijn van de bevoegdheden van andere instellingen. We denken hier aan artikel 61 betreffende de studenten. Zou het niet eerder tot de bevoegdheid van het Ministerie van Nationale Opvoeding of van de schooloverheid behoren om te oordelen of een vreemdeling zich zonder geldige redenen niet aanmeldt voor de examens of tot de bevoegdheid van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid om te oordelen of hij een winstgevende activiteit uitoefent die de normale voortzetting van zijn studies kennelijk hindert?

Zo ook bepaalt art. 77° (zie kadertje : Art. 61) dat een vreemdeling bevel kan krijgen om het grondgebied te verlaten 'wanneer hij een beroepsbedrijvigheid als zelfstandige of in ondergeschikt verband uitoefent zonder in het bezit te zijn van de daartoe vereiste machtiging'.

Behoort een dergelijke beoordelingsbevoegdheid niet eerder tot het Ministerie van de Middenstand of van Tewerkstelling en Arbeid? Deze laatste materie is trouwens geregionaliseerd. Kan de overlapping van een nationale en een geregionaliseerde bevoegdheid geen moeilijkheden met zich meebrengen?

Moureaux : Aangezien de toestemming tot verblijf uitsluitend onder de bevoegdheid van de Minister van Justitie valt, is het niet te begrijpen dat richtlijnen worden gegeven — en eenzijdig gewijzigd — door andere departementen.

Het ligt toch voor de hand dat de vreemdeling, die een machtiging heeft om hier te studeren en die — zoals dat soms gebeurt — keer op keer voor zijn examens zakt, zelfs nadat hij één of zelfs twee keer een andere studierichting heeft gekozen, voldoende duidelijk heeft aangetoond, dat zijn verblijf in België geen bestaansreden

meer heeft. Daar komt overigens bij, dat zakken voor een examen helemaal niet automatisch uitwijzing met zich meebrengt en dat geval per geval wordt bekeken, bijvoorbeeld bij ziekte.

Voor de arbeiders is het antwoord nog duidelijker : ze zijn al dan niet in het bezit van een vergunning die hun — eventueel — door andere departementen is afgeleverd. Als zo'n vergunning geweigerd wordt, is een verblijf natuurlijk uitgesloten, meer bepaald wanneer de betrokken personen in België niet over bestaansmiddelen beschikken.

De geregionaliseerde bevoegdheid op dit stuk lijkt mij geen invloed te hebben op wat ik hierboven heb gezegd.

Commentaar van Bareel : De toekenning van een arbeidskaart geeft niet automatisch recht op het verblijf in België. Een amendement van de nieuwe verblijfswet in die zin werd in de Kamercommissie van Justitie verworpen. De Minister van Justitie en zijn administratie kan dan ook beslissen geen verblijfsrecht toe te kennen aan vreemdelingen die een arbeidskaart bekomen hebben en aldus de regionale immigratiepolitiek doorkruisen of onmogelijk maken.

Bareel : Na het in werking treden van de nieuwe wet zullen buitenlandse studenten hun verblijfsituatie niet meer in België kunnen regulariseren. De toekenning van een Machtiging tot Voorlopig Verblijf duurt echter dikwijls maanden, zodat de studenten een volledig schooljaar verliezen. Verwacht men dat dit in de toekomst zal verbeteren of denkt men eraan gebruik te maken van de bevoegdheid om in uitzonderlijke omstandigheden afwijkingen te voorzien?

Moureaux : De wet eist inderdaad de toekenning van een Machtiging tot Voorlopig Verblijf, zelfs voor studenten. En bovendien moet deze machtiging verkregen worden in het land waar de student verblijft of in zijn land van herkomst.

Commentaar van Bareel : Daar niets er op wijst dat de machtigingen tot voorlopig verblijf binnen een redelijke termijn zullen afgeleverd worden, noch dat de buitenlandse studenten op de hoogte gebracht werden van de gewijzigde reglementering vrezen wij dat er zich veel moeilijkheden zullen voordoen bij het begin van het nieuwe schooljaar.

Tom de Moffarts
Lieselot Pittery

Dossier

Economische Crisis en Immigratie

foto JdS

In dit dossier worden achtereenvolgens belicht : de immigratiepolitiek van de Belgische overheid die zich bijna uitsluitend bezighoudt met het regelen van aan- en afvoer van vreemde arbeidskrachten; de hoge werkloosheid bij de migrantenbevolking; de toenemende werkgelegenheid voor vreemdelingen in de periode 1970-1977; tenslotte, het onevenwicht op de arbeidsmarkt.

Samenstelling Frank Moulaert

Twee spijkers

Het beeld van de vreemdeling in de Belgische economie zit vastgevoerd aan twee spijkers: kolenmijnen en sterke economische groei. Sluiten de kolenmijnen, vertraagt de economische groei, dan zal de werkgelegenheid van vreemdelingen in de Belgische economie achteruit boeren. Dit beeld zoekt zijn bevestiging in werkloosheids- en werkgelegenheidsstatistieken over de huidige crisis: in 1974 waren er zo'n 13.025 uitbetaalde volledig werklozen van vreemde nationaliteit, in 1977 bijna drie keer zoveel terwijl de werkgelegenheid van vreemdelingen over dezelfde periode slechts met 8,54% toegenomen is.

De invloed van dit beeld reikt verder dan de persopinie of een oppervlakkige economische benadering. Het is ook het klassieke beeld waarop meer dan dertig jaar vreemdelingenbeleid van de Belgische overheid zich gestoeld heeft: de gastarbeiders vormen een schokbreker om de spanningen op de arbeidsmarkt, die gevolgen zijn van de conjuncturele beweging, op te vangen (1). In deze optiek spelen vreemde arbeidskrachten als groep de rol van een reservoir waaruit het productieproces put als de economische groei teveel gaat eisen van de arbeidsproductiviteit, d.w.z. wanneer de productie per arbeider (of per arbeidsuur) niet snel genoeg toeneemt, zodat er een tekort aan arbeidskrachten ontstaat. Verslapt de groei, dan zullen groepen vreemde arbeidskrachten hun voorlopige plaats in het productieproces weer verlaten om zich opnieuw "in reserve" op te stellen, hetzij in hun land van herkomst, hetzij als werkloze ten laste van de Belgische Sociale Zekerheid.

Tot het midden van de zeventiger jaren heeft deze stelling opgeld gedaan als excuus om geen immigratie- of onthaalbeleid op lange termijn te moeten voeren. Daarna werd deze stelling officieel doorbroken in de Adviserende Raad voor de Immigratie en door de Staatssecretaris voor Brusselse aangelegenheden V. Anciaux (2). In de Adviserende Raad kwam het ACV in 1976 op voor een "gestructureerd immigratiebeleid", gekoppeld aan de sociale, politieke en culturele integratie van de in België verblijvende vreemdelingen.

Voor de vakbonden is een dergelijk standpunt niet nieuw. Nieuw is wel dat dit standpunt in de officiële tekst "Synthesenota betreffende de Immigratiepolitiek" van de Adviserende Raad overgenomen werd (3). Anciaux van zijn kant kwam in zijn beleidsnota op voor een globale aanpak van het gastarbeidersprobleem (4).

Met deze bedeesde geluiden hield de poging tot doorbreken van het klassieke officiële beeld over de rol van de gastarbeiders op. De enkele miljoenen franken voor onthaal niet te na gekomen, spitst het "beleid" zich toe op de regulering van de aan- en afvoer van vreemde arbeidskrachten. Dit beleid wordt immers in hoofdzaak gevoerd binnen de Ministeries van Justitie, en Tewerkstelling en Arbeid, ver weg van een adviesorgaan als de Adviserende Raad, of van een Staatssecretariaat dat alleen voor "zachte" materies verantwoordelijk is.

Na deze vaststelling van de struisvogel-beleidsvisie van de Belgische overheid inzake migratie-aangelegenheden, dienen zich twee vragen aan: doet deze visie de werkelijkheid geweld aan? Indien ja, dan luidt de tweede vraag: waarom kleeft de Belgische overheid deze visie dan aan?

Het antwoord op de eerste vraag is positief; we komen er dadelijk op terug. Rondom de tweede vraag heerst begrijpelijkerwijze heel wat verwarring. Want we kunnen moeilijk aannemen dat de Belgische overheid niet op de hoogte zou zijn van de inzichten in de structurele rol van vreemde arbeidskrachten in de Belgische economie. Deze inzichten werden in min of meerdere mate geleverd in de werken van Melnyk (1951), Evalenko (1968) en Martens (1973) (5).

Waarom voert de Belgische overheid dan een immigratiebeleid dat zich bijna uitsluitend bezighoudt met het regelen van aan- en afvoer van vreemde arbeidskrachten? Dit beleid — dat zich blijvend laat inspireren door de overtuiging dat de werkgelegenheid van vreemde arbeidskrachten een tijdelijk karakter heeft en dus heel vlug ongedaan moet kunnen gemaakt worden — heeft steeds bijzonder goed de belangen van grote groepen ondernemers geëind. Dit omdat het enerzijds al-

tijd een voldoende aanvoer van vreemde arbeidskrachten gegarandeerd heeft, terwijl het anderzijds tot een strakke juridische en politieke greep op de vreemdelingenbevolking geleid heeft.

Hierdoor bleef deze bevolking juridisch en ook feitelijk voldoende gemarginaliseerd om haar functie als onderdeel van een makke, ongeschoolde arbeidsreserve verder te vervullen (6). Zo werd op vraag van werkgevers tijdens de periode 1961-1967 de "toeristenimmigratie" (immigratie zonder arbeids- en verblijfsvergunning) toegelaten. Eens in het land kon de vreemdeling zijn situatie juridisch laten regulariseren. In 1967 echter werd de regularisatiemogelijkheid opgeheven, zodat heel wat vreemdelingen in de illegaliteit terecht kwamen. De wetgeving werd weer strikt toegepast en politie en rijks-wacht kregen kansen bij de vleet om de "papierlozen" in te rekenen en huiswaarts te sturen. Niettemin bleef het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid arbeidsvergunningen toekennen ten voordele van ondernemers die nog steeds vreemdelingen nodig hadden. Nooit werd de toevoer van vreemde arbeidskrachten door de strikte toepassing van de wet erg gehinderd. Integendeel, die strikte toepassing schiep (en schept nog steeds) onder de vreemdelingen het geschikte "sociale" klimaat, zonder ooit de structurele behoefte van de Belgische ondernemingen aan vreemde arbeidskrachten te hebben misprezen.

Kortom, het vreemdelingenbeleid van de Belgische overheid is een beleid dat bijna uitsluitend de belangen van de ondernemers geëind heeft. Het is een schoolvoorbeeld van een overheidsbeleid dat volledig in de kaart gespeeld heeft van de overheersende klasse, die vertegenwoordigd is in de overlegorganen over vreemdelingenbeleid (vooral de Adviserende Raad voor de Immigratie), door de werkgeversorganisaties (7).

We houden ons met het antwoord op de tweede vraag niet verder bezig. We zullen ons beperken tot de beantwoording van de eerste vraag, wat neerkomt op de ontluistering van het aan kolenmijnen en economische groei vastgespijkerde stereotiepe beeld van de werkgelegenheid van vreemdelingen.

Hoge werkloosheid

Laat ons de hoge werkloosheid bij de migrantenbevolking vooral niet uit de weg gaan. In antwoord op de klassieke opmerking dat de vreemdelingenwerkloosheid in drie jaar tijd bijna verdrievoudigd is, horen we vaak het nietszeggend tegenargument: "ja, maar die van de Belgen ook". Het is immers niet die verdrievoudiging die wijst op het bijzondere van de vreemdelingenwerkloosheid. Dat bijzondere ligt o.i. in twee verschijnselen.

Een eerste is dat het aandeel van de vreemdelingen in de totale werkloosheid (uitkeringsgerechtigde volledig werklozen) reeds vanaf 1967 schommelt tussen 13 en 15%, terwijl het aandeel van de vreemdelingen in de totale bezoldigde werkgelegenheid slechts zo'n 8% bedraagt. Een tweede verschijnsel is dat de sterke toename van de vreemdelingenwerkloosheid, in tegenstelling tot die bij de Belgen, gepaard gaat met een relatief sterke stijging van de werkgelegenheid van de vreemdelingen.

Over dit tweede punt buigen we ons onder de titels "Toenemende werkgelegenheid" en "Onevenwicht op de arbeidsmarkten". We hebben het hier eerst over het hoge aandeel van de vreemdelingen in de totale werkloosheid.

Uit onderzoek hebben we opge-maakt dat het verschil (circa 7%) tussen het aandeel van de vreemdelingen in de werkloosheid (circa 15%) en het aandeel in het totaal aantal loon- en weddetrekkenden (in de werkgelegenheid dus; circa 8%) vooral te zoeken valt in de bedrijfstakken bouw, metaalverwerking, kleding, diensten en voeding en in de beroepsgroepen havenarbeiders, warenhandelaars, handlangers, kleermakers, metselaars en mecaniciens. Bekijken we dit verschil in functie van de beroepsgroepen (zie tabel 1), dan stellen we vast dat de hierboven opgesomde beroepsgroepen samen zo'n 5,6% van de 7% verschil voor hun rekening nemen.

We hebben dus vastgesteld dat vreemdelingenwerkloosheid geconcentreerd is in een beperkt

aantal bedrijfstakken en beroepsgroepen. Daarmee is echter nog niet verklaard waarom binnen de meeste takken of groepen het aandeel van de vreemdelingen in de werkloosheid zoveel hoger ligt dan hun aandeel in de werkgelegenheid.

Om dit te begrijpen moeten we op zoek naar de jobhiërarchie binnen de betrokken takken en beroepsgroepen. We moeten nagaan of de grotere kans op werkloosheid van de vreemde werknemers binnen een tak of groep bijvoorbeeld te wijten is aan een geringere anciënniteit, een beperktere scholing, een lagere positie op de jobladder, een grotere sociale isolatie dan de Belgen in dezelfde tak of groep of, koudweg, aan de racistische ingesteldheid van werkgevers of collega's.

De enige ons bekende studie die

een aantal wenken geeft waarom binnen eenzelfde sector of binnen eenzelfde beroepsgroep vreemdelingen een grotere kans op werkloosheid hebben dan Belgen, is "Arbeidsmarkt, discriminatie, gastarbeid" van J. Haex, A. Martens en S. Wolf (8). Uit deze studie, die uitgevoerd is in Brussel-Halle-Vilvoorde, blijkt dat vreemdelingen binnen bepaalde beroepsgroepen inderdaad gemiddeld een geringere anciënniteit, een lagere scholingsgraad en een lager kwalificatieniveau bezitten. Hun kansen op promotie of op het verwerven van een betere job zijn meestal beperkt tot de beroepsgroep zelf; ze kunnen enkel vooruitgang maken als handlanger of als kleermaker, niet als meester-gast of meesterkleermaker. Hun kansen op degradatie, niet in het minst naar de werklozenstand, zijn hierdoor des te groter.

Tabel 1: Beroepsgroepen met een belangrijke vreemdelingenwerkloosheid.

BEROEPS-GROEP	Bijdrage tot kloof werkloosheid — werkgelegenheid	Aandeel vreemdelingen in werkloosheid van de beroepsgroep	Aandeel beroepsgroep in totale werkloosheid	Aandeel vreemdelingen in werkgelegenheid van de beroepsgroep	Aandeel beroepsgroep in werkgelegenheid
Havenarbeiders, warenhandelaars, handlangers	+ 2,3 %	24,69 %	12,82 %	16,36 %	5,31 %
Kleermakers e.d.	+ 1,23 %	13,3 %	10,36 %	9,74 %	1,56 %
Metselaars e.d.	+ 0,71 %	28,9 %	4,07 %	12,48 %	3,75 %
Mecaniciens e.d.	+ 0,53 %	24,94 %	6,9 %	13,5 %	8,84 %

Bron: R.V.A.-werklozentelling juni 1979; N.I.S., Sociaal-economisch onderzoek, april 1977; eigen berekeningen.

Toenemende werkgelegenheid (van 1970 tot 1977)

foto Jds

Tegenover de hoge werkloosheid staat dat de totale werkgelegenheid van vreemdelingen tussen 1970 en 1977, de periode tussen de laatste volkstelling en het Sociaal-economische Onderzoek van april 1977, met 10,38% toegenomen is. Opgedeeld per geslacht, zien we dat de vreemde vrouwen er met 12,56% op vooruitgegaan zijn, de mannen met 9,69%. Stellen we hiertegenover de werkgelegenheidscijfers bij de Belgen, dan blijkt dat de werkgelegenheid van de Belgische vrouwen met 6,36% toegenomen is, die van de Belgische mannen met 1,98% afgenomen.

De groei van de totale en van de vreemde werkgelegenheid (totaal aantal tewerkgestelde loon- en weddetrekkenden) over de langere periode 1961-1976 hebben we afgebeeld in **grafiek 1**. Hieruit blijkt dat van 1961 tot 1976 de

werkgelegenheid van de vreemdelingen met 72% en die van de Belgen slechts met 15% aangegroeid is. Naast de ontwikkeling die deze grafiek laat zien, lijkt ons de volgende informatie belangrijk. Terwijl de (totale) werkgelegenheid van mannen reeds van in de vijftiger jaren bijna stabiel gebleven is, is die van vrouwen in het midden van de zestiger jaren sterk gaan toenemen, aan een groeiritme dat tot in 1974 bleef aanhouden (9). In 1974 dan, incasseren de werkgelegenheid van Belgische mannen en vrouwen beslist rake klappen. De mannen zijn er als groep, wat uitstoting uit het werk betreft, het ergst aan toe; tijdens de crisisjaren '74-'77 ging de werkgelegenheid van vrouwen immers slechts met 2,07% achteruit, de mannelijke met 3,3%. De werkgelegenheid van vreemdelingen blijft het groeipad aanhouden dat ze reeds tij-

dens de periode 1970-1974 bewandelde.

Bekijken we de evolutie per geslacht van 1974 tot 1979, dan stellen we vast dat het aantal tewerkgestelde vrouwen toegenomen is met 39.797 (mannen: - 79.457). Vooral de sterke toename van het aantal vrouwelijke bedienden heeft voor deze stijging gezorgd. De verschuivingen in absolute aantallen volgens nationaliteit en geslacht gaan gepaard met een achteruitgang van het aandeel van de werklieden in de totale werkgelegenheid. Deze achteruitgang betreft zowel de Belgen als de vreemdelingen. Toch blijft in 1977 nog circa 70% van de vreemde mannen en 52% van de vreemde vrouwen tot de werkliedenstand behoren (tegen respectievelijk 45 en 31% voor de Belgen en de vreemdelingen samen). Bij de vrouwelijke Belgen blijft de bediendenstatus

Grafiek 1 : Ontwikkeling van de werkgelegenheid in de Belgische economie (1961-1976).

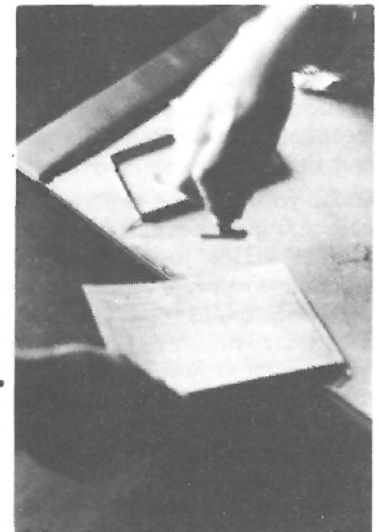
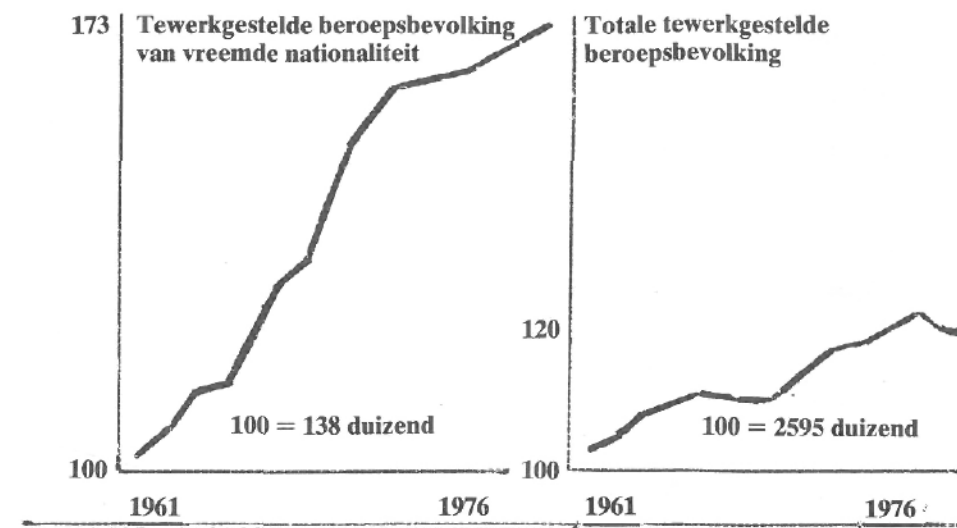

foto Jds

Tabel 2 : Werkende beroepsbevolking van vreemde nationaliteit naar positie in het bedrijf en naar geslacht.

Positie in het bedrijf	Mannen		vrouwen	
	1970	1977	1970	1977
Werkgevers	13 471 (7,22%)	19 749 (9,64%)	4 091 (6,82%)	6 988 (10,34%)
zelfstandigen	35 334 (18,92%)	42 074 (20,59%)	18 011 (30 %)	22 250 (32,93%)
Bedienden	135 962 (72,82%)	142 013 (69,34%)	35 550 (59,22%)	35 184 (52,06%)
Werklieden	1 640 (0,88%)	962 (0,47%)	2 264 (3,77%)	3 155 (4,67%)
Helpers	291 (0,16%)	—	117 (0,19%)	—
Positie onbekend	—	—	—	—
Totaal	186 698 (100%)	204 798 (100%)	60 033 (100%)	67 577 (100%)

Bron : N.I.S., Volkstelling 1970 en Sociaal-economisch onderzoek april 1977; Moulaert, F., en Martens, A., (1981) op.cit.

de overheersende, terwijl de mannen nog overwegend een werkliedenstatus behouden. Interessant om te vermelden, is dat de vreemdelingen, in tegenstelling tot de Belgen, in 1977 relatief meer werkgever en zelfstandige zijn dan in 1970. Dit verschijnsel is vooral te wijten aan de toenemende activiteit van de vreemdelingen in de kleinhandel en de horeca. Het groeiend aandeel van de bedienden of de "witte boorden" gaat sterk samen met de "tertiarisering" van de werkgelegenheid in de Belgische economie. De graad van "tertiarisering", gemeten aan de hand van het aandeel van de tertiaire sector (10) in de totale werkgelegenheid, is aanzienlijker bij de Belgen dan bij de vreemde-

lingen. Zo werkt in 1977 50,57% (1970 : 44,89%) van de tewerkgestelde mannen en 74,35% (1970 : 67,79%) van de vrouwen in de tertiaire sector (Belgen plus vreemdelingen). Van de vreemde mannen is dat slechts 37,34% (1970 : 32,09%) en van de vreemde vrouwen slechts 68,69% (1970 : 61,05%).

Uit vergelijking van de cijfers voor 1970 en 1977 blijkt wel dat de vreemdelingen sneller "getertiariiseerd" zijn dan de Belgen. Zo steeg het aandeel van de tertiaire sector in de totale werkgelegenheid van vreemdelingen met 15,3%, terwijl dit groeiritme voor de Belgen zich beperkte tot 12,15%. De snelle toename van het aandeel van de handel en de

horeca in de werkgelegenheid van vreemdelingen is de voornaamste verklaring voor deze snelle "tertiarisering". Deze snelle "tertiarisering" en de overgang naar de bediendenstatus van de werkgelegenheid van vreemdelingen, betekent niet dat de kwaliteit van de vreemdelingenjobs er noemenswaardig op vooruitgegaan is. In **tabel 3** hebben we eventjes nagegaan of de vreemde, vrouwelijke bedienden al dan niet sterker geconcentreerd zitten in de tertiaire bedrijfstakken met overwegend zware of minder aantrekkelijke bediendenjobs (verkoopsters, magazijniersters, diensters, huishoudelijk personeel). De tabel spreekt voor zichzelf.

Tabel 3 : concentratie van vrouwelijke bedienden in "mindere" tertiaire bedrijfstakken. Toestand april 1977.

Bedrijfstak	Vreemdelingen	Totaal
Groothandel	1 977	83 655
Kleinhandel	4 595	102 428
Horeca	374	7 824
Persoonlijke diensten	231	3 606
Overige diensten	1 142	9 169
Totaal	8 319	206 783
% werkgelegenheid in alle diensten	37,39%	14,07%

Bron : N.I.S.

Tenslotte mag uit de sterke "tertiariserings"-tendens niet afgeleid worden dat de werkgelegenheid van vreemdelingen in de industrie tussen 1970 en 1977 in absolute cijfers, sterk aan belang zou ingeboet hebben. Is de industriële werkgelegenheid van de Belgische mannen met 12,52% en van de Belgische vrouwen met 15,25% afgenomen, bij de vreemde mannen is ze met 1,21% toegenomen. De vreemde vrouwen echter volgen de "Belgians" en gaan mee naar beneden, en wel met 9,6%. Mannen en vrouwen samengenomen, gaan de Belgen er met 13,07% op achteruit, de vreemdelingen met 0,48%.

foto JdS

Onevenwicht op de arbeidsmarkten

Grote werkloosheid; toenemende werkgelegenheid in de meeste, ook industriële sectoren; groeiend bediendenaandeel; snelle "tertiarisering". In deze vier pennetrekken kunnen we de vorige hoofdstukken over de werkgelegenheid van vreemdelingen samenvatten. Waarop wijzen deze gegevens? We kunnen verschillende interpretaties aanbrengen. We beperken ons tot drie en werken de derde, die we zelf grotendeels onderschrijven, beter uit.

De goedkoopste interpretatie is de racistische: de vreemde werknemers zijn "helden" in het profiteren van én werkloosheidsuitkering én nieuwe én betere jobcreatie (bediendenstatuut én tertiaire sector). De tweede interpretatie, de neoliberale economische interpretatie, voert aan dat alle waargenomen verschijnselen erop wijzen dat de onwil van de lonen om te dalen of minder traag te stijgen geleid heeft tot een hoge werkloosheid via de uitstoting en afstoting van de produktiefactor arbeid en tot een groeiende werkgelegenheid voor die categorieën werknemers (vreemdelingen, vrouwen die bereid zijn tegen lagere lonen te werken, in die categorieën van jobs waarvan de arbeidskost nog relatief laag is.

De neomarxistische interpretatie

wijst op het opdrijven van de arbeidsproductiviteit (gemiddelde produktie per arbeidsuur) en het afremmen van de gemiddelde kost per arbeidsuur door de kapitalistische ondernemers. Deze fundamentele tendens volgt uit de noodzaak voor deze ondernemers om een oplossing te geven aan hun "produktie-afzet-probleem" binnen de context van kapitalistische concurrentie en klassenstrijd. In periodes van vertraagde groei leidt het opdrijven van de arbeidsproductiviteit tot massale arbeidsuitsluiting. Bovendien gaat het opdrijven van de arbeidsproductiviteit en het drukken van de kost per arbeidsuur gepaard met een steeds verdergaande dekwalficatie van de arbeid (11).

Dit betekent dat de kapitalistische ondernemers, bij het reorganiseren van hun productieprocessen en bij het invoeren van nieuwe produkties en economische activiteiten (b.v. tertiaire), erop uit zijn het aandeel van de laaggekwalificeerde (en overeenkomstig laag vergoede) jobs in hun totale werkgelegenheid te verhogen. Op die manier neemt de vraag naar arbeidskrachten die laaggeschoold zijn en tegen relatief lage lonen en in slechte omstandigheden bereid zijn te werken, toe.

Terzelfdertijd echter vergt de organi-

satie van de productieprocessen en het invoeren van nieuwe produktiemethodes de nodige specialisten; er is gekwalificeerde arbeid vereist om de arbeidsproductiviteit op te voeren en om de dekwalficatie van de arbeid door te drijven (12). Daarmee wordt bedoeld dat, om het grootste deel van de arbeidskrachten als laaggekwalificeerden tegen relatief lage lonen te kunnen tewerkstellen, het noodzakelijk is om een ingewikkeld, steeds meer geautomatiseerd produktiesysteem te ontwikkelen en aan de gang te houden. Dit is dan het werk van een beperkte groep specialisten binnen het bedrijf of van gespecialiseerde bedrijven. Die specialisten bezitten dan als het ware een monopolie over de kwalificatie en de kennis, die in een minder doorgedreven kapitalistisch produktiesysteem meer gelijkmatig over alle werknemers verdeeld zouden zijn. In die zin zegt Michel Freyssenet, een Frans socioloog, dat de overkwalificatie van een beperkte groep arbeidskrachten zijn oorsprong vindt in de dekwalficatie van het grootste deel van de arbeidskrachten (13).

Doch, aldus Freyssenet, ook de overgekwalificeerde arbeidskrachten zijn onderhevig aan dekwalficatie. De kapitalistische ondernemerswijze ver-

eist immers het produktiever en goedkoper maken van alle taken, ook van de gekwalificeerde zoals produktontwikkeling en produktie-organisatie. Ook hier wordt meer en meer geautomatiseerd. De vereiste kwalificatie van de specialisten die deze taken moeten uitvoeren daalt. Nieuwe specialisten, bijvoorbeeld computer- en sensortechniek-specialisten, nemen het roer van het zeer gekwalificeerde werk over. Totdat de dekwalficatie ook hun jobs aantast.

Als nu het aanbod van arbeidskrachten in dezelfde zin evolueerde, d.w.z. als zich ook daar de dekwalficatie voordoet, dan zouden de ondernemers, bij het bevredigen van hun vraag naar arbeid, weinig problemen kennen. Doch de geschiedenis heeft, tegenstrijdig als ze zich aandient, daar anders over beslist. Want...

De opdrijving van de arbeidsproductiviteit kan voor de kapitalisten enkel bijdragen tot het oplossen van het "produktie-afzet-probleem" in de mate dat de geproduceerde goederen en diensten werkelijk een afzet vinden en voldoende betaald worden. Dit is alleen mogelijk in de mate dat de koopkracht van de arbeiders en kapitalisten mee stijgt met de totale produktiviteit. De stijging van de arbeidsproductiviteit moet dus gepaard gaan met een stijging van de koopkracht, niet alleen van de hele bevolking, maar ook "per arbeidskracht"; zoniet zal het kapitalisme met enorme afzet-

problemen te kampen krijgen.

Deze noodzaak tot koopkrachtcreatie, samen met de strijd van de arbeiders voor een groter deel van de geproduceerde waarde, leidt ertoe dat de welstand van de arbeidende bevolking sterk toeneemt; maar ook dat de wensen en verlangens van die bevolking steeds verder reiken. Zo ontwikkelt zich onder andere een vraag naar beter en hoger onderwijs. De arbeidersbevolking krijgt een betere scholing, geraakt beter gekwalificeerd. Terzelfdertijd doet zich echter geen uitgesproken kwaliteitsverbetering van de gemiddelde arbeidsplaats voor. Integendeel, in de meeste produktieprocessen ondergaat de gemiddelde job een dekwalficatie, omdat de interessante beroepen er meer en meer tussenuit vallen, of omdat bestaande beroepen een minder interessante inhoud krijgen (b.v. als gevolg van de automatisatie), of omdat nieuwe jobs in het leven geroepen worden die zodanig simpel zijn dat ze van de arbeider niet de minste scheppingskracht meer vergen — alleen nog uithoudingsvermogen om er niet al te vlug de brui aan te geven.

Aldus groeit er een kwalitatieve spanning, een kloof tussen de steeds verder gedekwalificeerde gemiddelde arbeidsplaats en de steeds meer gekwalificeerde arbeidskracht. Dat een dergelijke kloof bestaat en groeit, heeft M. Freyssenet vastgesteld voor

Frankrijk (14). Voor de USA heeft het economisch maandblad "Dollars and Sense" uit de Departement of Labor statistieken opgemaakt dat de tijdens de crisis in de USA nieuw geschapen jobs van een bedenkelijk al-looi zijn (15). Voor Nederland heeft het onderzoek van Conen en Huijgen uitgewezen dat de kwaliteit van de arbeid, gemeten aan de hand van het gemiddeld functieniveau, er in 1971, in vergelijking met 1960, op achteruit gegaan is; het gemiddeld aandeel van de interessante beroepsgroepen voor werklieden en bedienden boert achteruit. En dat is erg opvallend voor de werklieden in veel industriële bedrijfsgroepen en voor de bedienden in de tertiaire bedrijfstakken (16).

H. Heijke daarentegen spreekt minder uitdrukkelijk over de dekwalficatie van de arbeid in Nederland; op basis van de EG-structuur-onderzoekingen meent hij echter tot een vooruitgang van het kwalificatieniveau van de gemiddelde industriële job te kunnen besluiten. Doch hij stelt wel vast dat de gemiddelde scholingsgraad van de Nederlandse beroepsbevolking waarschijnlijk sneller stijgt dan wat de economie aan kwalificatie vraagt. Aldus besluit hij tot het bestaan van een kwalitatieve kloof tussen arbeidsvraag en -aanbod. Hij ziet die kloof als één van de verklaringen van de toenemende werkgelegenheid van vreemdelingen (17).

foto JdS

En in België

Hoewel de gegevens gedeeltelijk beschikbaar zijn om voor België soortgelijke oefeningen te maken als Conen en Huijgen, en Heijke gemaakt hebben voor Nederland, is dat voor België nog niet gebeurd (18). Toch bestaan er goede redenen om aan te nemen dat de conclusies over het bestaan van een kwalitatieve kloof tussen arbeidsvraag en -aanbod in Nederland, gedeeltelijk opgaan voor de Belgische economie. In dit verband kan de werkgelegenheid van vreemdelingen in een bedrijfstak als indicator van het bestaan van zo'n kwalitatieve kloof gebruikt worden. Vaak wijst ze zelfs botweg op een dekwalficatie van de gemiddelde arbeidsplaats in de betrokken bedrijfstak. Dit gebruik van de werkgelegenheid van vreemdelingen als indicator berust dan op de veronderstelling dat voor ongekwalificeerd (laag betaald, onregelmatig, bestaanonzekerheid, fysisch en psychisch zwaar belastend) werk vaak op vreemdelingen beroep gedaan wordt. Uit verschillende micro-studies blijkt dat deze veronderstelling grotendeels opgaat (19).

Besluit

Het groeiend belang van de werkgelegenheid van vreemdelingen en vrouwen tijdens de periode 1970-1977 duidt op de groeiende kloof en eventueel op de verdergaande dekwalficatie van de arbeid in een groot aantal sectoren, zowel industriële als tertiaire.

Wat de socio-economische positie betreft, duidt het groeiend aandeel van de vreemdelingen in de groep bedienden op een dekwalficatie van de bediendenstatus. Dit laatste zou vooral het geval zijn in de tertiaire sector, meer bepaald de horeca en in de sector van de huishoudelijke diensten. Doch ook het stijgend aandeel van de vreemdelingen in de groep werklieden in de industriële takken, wijst op een verdergaande dekwalficatie van de werkliedenstatus en/of op een groeiende kloof tussen de vereiste kwaliteit van de arbeid en de kwaliteit van de aangeboden arbeidskracht (20).

NOTEN

1. Zie Spinnewyn, H., *De economische effecten van de buitenlandse werknemers voor de Belgische economie*, Leuven, Katholieke Universiteit, Departement Economie, eindverhandeling 1974, blz. 23; en O.C.D.E., *Politique de main-d'œuvre en Belgique*, Parijs, 1969, blz. 128.
2. De Adviserende Raad voor de Immigratie is een adviesorgaan in de schoot van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid. Deze raad is bevoegd om alle problemen die veroorzaakt worden door de immigratie te onderzoeken; doch ze kan enkel advies uitbrengen aan de Minister van Tewerkstelling en Arbeid.
3. Zie Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, *Adviserende Raad voor de Immigratie, Werkgroep 'Immigratiepolitiek'*, Doc. 1976/1, 1976/1 bis (aangepaste tekst — 2).
4. Zie Anciaux, V., Verheirstraten, H., *Het beleid inzake Immigratie*, Brussel, Staatssecretariaat voor Brusselse Sociale Zaken, 1978.
5. Zie Melnyk, M., *Les ouvriers étrangers en Belgique*, Leuven, Nauwelaerts, 1951; Evalenko, R., *Régime économique de la Belgique*, Brussel-Leuven, Vander, 1968; Martens, A., *25 jaar Wegwerparbeiders*, Leuven, Katholieke Universiteit, Sociologisch Onderzoeksinstituut, 1973.
6. Zie Martens, A. en Moulaert, F., *Het immigratiebeleid van de Belgische Overheid*, Leuven, *Referaten van het XVe Vlaamse Wetenschappelijk Economisch Congres*, 1981.
7. Ibid.
8. Een publicatie van het Sociologisch Onderzoeksinstituut, Katholieke Universiteit te Leuven, 1976.
9. Helaas beschikken we niet over de gegevens om de ontwikkeling van de werkgelegenheid van vreemdelingen over de periode 1961-1977 naar geslacht uit te splitsen.
10. Tertiaire sector: alle NACE-bedrijfstakken vanaf codenr. 55 tot 85. Grosso modo bevat deze sec-

tor de horeca, repartiebedrijven, vervoer en communicatie, bank- en verzekeringswezen, dienstverlening aan ondernemingen, verhuur, overige dienstverlening.

11. Zie Freyssenet, M., *La division capitaliste du travail*, Paris, Savelli, 1973.
12. Zie Vandenbroucke, F. en Moulaert, F., *Technologie en tewerkstelling*, *De Nieuwe Maand*, juni-juli 1980, blz. 423.
13. Zie Freyssenet, M., op.cit., blz. 14.
14. Ibid.
15. Zie Moulaert, F., *Werkgelegenheid in de VSA. Meer, maar minder goede jobs*, *Vrede*, speciale uitgave over de VSA, 1979.
16. Zie Conen, G. en Huijgen, F., *De kwalitatieve structuur van de werkgelegenheid in 1960 en 1971 — deel I*, *Economische Statistische Berichten*, 1980, blz. 480-487.
17. Zie Heijke, J.A.M., *Sociaal-economische aspecten van gastarbeid*, Rotterdam, Het Nederlands Economisch Instituut, 1979, blz. 31 en 39-40.
18. Albert Martens en ikzelf hebben het willen doen, doch het bleek onmogelijk om zonder bijkomende projectfondsen, de hoge berekeningskosten te dragen.
19. Zie b.v. Haex, J. et al., op.cit.
20. Een meer gedetailleerde studie van de werkgelegenheid van vreemdelingen als indicator van de dekwalficatie van de arbeid tussen 1970 en 1977 vindt de lezer in Moulaert, F. en Martens, A., *Productie, tewerkstelling en immigratie*, 1981, te verschijnen.

OPMERKING

Dit dossier is tevens een hoofdstuk uit het boek *"Krisis en werkgelegenheid"* van de werkgroep **Polekar**. Het is verkrijgbaar in boekhandels, kan eveneens besteld worden door storting van 340 fr. op rekeningnummer 001-089636362 van **Polekar**, p/a Dorpsstraat 19, 3031 Oud-Heverlee.

Al te voortvarende Vlamingen, op het oorlogspad tegen de gastarbeiders, met cijfers in hun hemd zetten. Vreemdelingen en hun organisaties voorzien van statistiekjes over hoe talrijk ze wel zijn in bevolking, economie, onderwijs of sociale zekerheid. De tabelletjes van de cijferaar laten meespelen bij de kennis van de vreemdelingen en hun problemen in dit land. Met dit alles voor ogen publiceert *Bareel* vanaf dit nummer de rubriek **"STATISTIEKJE"**. Een eerste bijdrage sluit aan bij het dossier *Economische Crisis en Immigratie*, (zie blz. 7-14 in dit nummer).

Werkloze vreemdelingen in de gewesten

Op 30 juni 1980 telde België 44 120 uitkeringsgerechtigde volledig werklozen van vreemde nationaliteit (zie tabel 1). Meer dan de helft van de werklozen van vreemde nationaliteit wonen in Wallonië, een klein derde in Brussel en een klein vijfde in Vlaanderen.

Vergelijken we deze verdeling van de vreemde werklozen over de gewesten met de verdeling van de beroepsbevolking met werk over de gewesten, dan blijkt dat het Brusselse aandeel in de vreemdelingenwerkloosheid ongeveer gelijk is aan zijn aandeel in de beroepsbevolking met werk, maar dat het aandeel in de vreemdelingenwerkloosheid van Vlaanderen en Wallonië respectievelijk kleiner en groter is dan het aandeel van deze gewesten in de vreemde beroepsbevolking in België. (zie tabel 2).

Vlaanderen heeft dus een veel kleiner aandeel in de nationale vreemdelingenwerkloosheid dan in de nationale vreemdelingenwerkgelegenheid. In Wallonië ligt de situatie omgekeerd. In Brussel zijn beide aandelen ongeveer gelijk aan elkaar.

Deze scheve verdeling komt ook duidelijk tot uiting in het verschil tussen de werkloosheidsvoeten: de werkloosheidsvoet bij de vreemdelingen ligt in Vlaanderen 3,6% onder het rijksgemiddelde, in Brussel is hij praktisch gelijk aan dat gemiddelde, terwijl hij er in Wallonië 1,85% bovenuit stijgt (zie tabel 3).

Op het waarom van de grotere vreemdelingenwerkloosheid in Wallonië gaan we in een volgend "Statistiekje" in. Daarvoor zullen we de ernst van de crisis en de spreiding van de werkloosheid over de sectoren en de beroepsgroepen voor elk van de gewesten ietwat nader bekijken.

Frank Moulaert.

Tabel 1: Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen van buitenlandse nationaliteit, situatie 30 juni 1980.

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Vlaams gewest	4 222	19,53%	3 420	15,20%	7 642	17,32%
Waals gewest	10 325	47,75%	13 496	59,99%	23 821	53,99%
Brussels gewest	7 076	32,72%	5 581	24,81%	12 657	28,69%
Het Rijk	21 623	100,00%	22 497	100,00%	44 120	100,00%

Bron: R.V.A., Jaarlijkse telling van de volledig uitkeringsgerechtigde werklozen op 30.06.

Tabel 2: Beroepsbevolking van vreemde nationaliteit met werk (april 1977).

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Vlaams gewest	57 575	28,11%	14 319	21,19%	71 894	26,39%
Waals gewest	95 666	46,71%	31 021	45,90%	126 687	46,51%
Brussels gewest	51 557	25,18%	22 237	32,91%	73 794	27,10%
Het Rijk	204 798	100,00%	67 577	100,00%	272 375	100,00%

Bron: N.I.S., Sociaal onderzoek, april '77.

Tabel 3: Werkloosheidsvoeten bij de vreemde beroepsbevolking. Per gewest, midden 1977.

	Man	Vrouw	Totaal
Vlaanderen	6,35 %	15,75 %	8,39 %
Wallonië	9,2 %	25,54 %	13,85 %
Brussel	10,32 %	16,25 %	12,20 %
Het Rijk	8,7 %	20,69 %	12,00 %

Bron: N.I.S., R.V.A., eigen berekeningen
(werkloosheidsvoet = aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen per honderd vreemdelingen in de beroepsbevolking)

De tewerkstelling van vreemde arbeiders.

In deze juridische kroniek wil ik een kort overzicht geven van de toekenningscriteria van arbeidskaarten en vergunningen. De volgende keer zullen wij het hebben over de procedure, de intrekking en de geldigheid van arbeidskaarten en vergunningen, evenals de verhouding tussen de verblijfs- en arbeidsreglementering.

Reglementering

De basisreglementering vindt men in het K.B. nr. 34 betreffende de tewerkstelling van werknemers van vreemde nationaliteit, gewijzigd bij wet van 22 juli 1976, en de uitvoeringsbesluiten hiervan.

Wie moet over een arbeidskaart of vergunning beschikken?

Alle werkgevers, die een vreemde werknemer te werk wensen te stellen, en de werknemers die, zonder de Belgische nationaliteit te bezitten, krachtens of zonder een arbeidsovereenkomst prestaties leveren onder het gezag van een andere persoon.

Elke vreemdeling, die voor iemand anders werkt, valt er dus onder, tenzij hij zelfstandig is.

Wel vermeldt het K.B. nr. 34 een aantal categorieën van vreemdelingen die buiten haar werkingssfeer vallen, o.m. Benelux-onderdanen, diplomatiek personeel, bedienaars van erediensten, journalisten van in het buitenland uitgegeven dagbladen, studenten die, ten behoeve van hun studies, in België stages moeten verrichten.

EEG-onderdanen moeten evenmin over een arbeidskaart beschikken omwille van het vrije verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap. Voor Griekse onderdanen geldt een overgangsregeling tot 31/12/1987. Op 1 januari 1981 werd Griekenland lid van de EEG. Het vrije verkeer van de werknemers binnen de Gemeenschap zal voor hen echter slechts vanaf 1/01/1988 volledig gelden.

Dubbele vergunning i.v.m. de tewerkstelling van een vreemde werknemer.

Zowel de werkgever (arbeidsvergunning) als de werknemer (arbeidskaart) moeten over een voorafgaandelijke toestemming beschikken om in België te laten arbeiden of te arbeiden. Dit systeem, dat een strenge controle toelaat, werd overgenomen uit het K.B. nr. 285 van 31/03/1936 en de

bedoeling ervan is de nationale arbeidsmarkt te beschermen.

De toekenning van een arbeidsvergunning brengt de automatische toekenning van een arbeidskaart aan de werknemer met zich mee. Een arbeidskaart is niet vereist indien de werknemer beschikt over een arbeidskaart die niet tot één werkgever beperkt is. (A, B-sektor of C).

Kategorieën van arbeidskaarten.

(zie hierbij het overzicht in het tabelletje)

De mobiliteit van vreemde werknemers op de arbeidsmarkt is bij de toekenning van de eerste arbeidskaart zeer beperkt: zij krijgen een arbeidskaart B, die één jaar geldig is en die voor één werkgever geldt.

Bij de vernieuwing van deze arbeidskaart verkrijgt de betrokkene een kaart B-sektor, die voor alle werkgevers van de economische sektor geldt. (vb. voeding, chemie, metaal,...) Na een aantal jaren arbeid, gedekt door een arbeidskaart en gepresteerd gedurende een regelmatig verblijf, zal de betrokkene een arbeidskaart A bekomen die hem een volledige mobiliteit op de arbeidsmarkt waarborgt. Hij mag voor alle werkgevers, ongeacht de economische sektor waarin hij hoort, zonder voorafgaandelijke formaliteit werken.

Opvallend is dat men voor de toekenning van de arbeidskaart A slechts rekening houdt met het aantal jaren

waarop de arbeidskaarten B of C betrekking hebben, terwijl de wet spreekt van jaren arbeid. Men gaat niet na of het effectief gepresteerde of gelijkgestelde arbeidsdagen of jaren betreft. De hogervermelde beperkte arbeidsmobiliteit dient om het aanbod aan arbeidskrachten in de mate van het mogelijke in overeenstemming te brengen met de behoeften van de Belgische industrie.

Een vreemdeling kan verplicht worden een aantal jaren tewerkgesteld te worden in een minder aantrekkelijke economische sektor of arbeidsplaats. Bij de toekenning van de eerste arbeidskaarten voor tewerkstelling in de kolenmijnen moesten de betrokkenen er tien jaar tewerkgesteld blijven. Op dit ogenblik is 5 jaar regelmatig verblijf of eventueel 4, 3, of 3 jaren tewerkstelling voldoende.

"Om economische of sociale redenen" kan van die mobiliteitsbeperking afgeweken worden.

Toekenningsvoorwaarden van de arbeidskaarten B en C.

Vooraleer een eerste arbeidskaart en vergunning toegekend kan worden gaat de R.V.A. na of het niet mogelijk is onder de Belgische of buitenlandse werknemers die zich op de nationale arbeidsmarkt bevinden, binnen een redelijke termijn een werknemer te vinden die, zelfs door middel van en aangepaste versnelde beroepsopleiding, geschikt is om de betrokken dienstbetrekking op een bevredigende wijze te bekleden.

Deze regel van voorkeur voor de na-

Arbeidskaart	A	B	B+ sektor	C
Geldigheidsduur	onbeperkt	12 max 24 maanden	12 max 24 maanden	12 max 24 maanden
Geldig voor tewerkstelling door	alle werkgevers	één werkgever	alle werkgevers van een bedrijfstak	verschillende werkgevers i.v.m. een beroep
Aanvraag arbeidsvergunning	niet vereist	vereist	vereist	niet vereist

tionale arbeidsmarkt geldt niet voor de categorieën vermeld in Artikel 1 van het M.B. van 15/07/1969 (zie kader).

Een arbeidskaart wordt normaal slechts toegekend aan de werknemer die de nationaliteit heeft van een land waarmee België een akkoord heeft inzake arbeidskrachten.

Indien de werknemer niet op regelmatige wijze in België verblijft moet de werkgever een type-arbeidsovereenkomst ondertekenen, die een aantal bijzondere bepalingen bevat (arbeidsovereenkomst van bepaalde duur: betaling reiskosten van het land van herkomst naar België of bij eventuele terugkeer, betaling gezondheidszorgen...)

Werknemers die nog geen twee jaar regelmatig in België verblijven moeten bij hun eerste tewerkstelling een medisch onderzoek ondergaan om na te gaan of zij niet door een besmettelijke ziekte zijn aangetast en of niets er op wijst dat zij in de nabije toekomst arbeidsongeschikt zullen worden.

Vreemdelingen die niet regelmatig in België verblijven mogen er niet binnenkomen om tewerkgesteld te worden vooraleer zij een werkgever gevonden en een arbeidskaart bekomen hebben.

Van al deze voorwaarden (voorkeur voor de nationale arbeidsmarkt, type-overeenkomst, verbod België binnen te komen om er tewerkgesteld te worden zonder arbeidskaart) kan afgeweken worden.

Dit gebeurt ofwel bij wijze van algemene maatregel door de Minister van Tewerkstelling en Arbeid ofwel bij wijze van individuele maatregel om sociale of economische redenen. Arbeidskaarten C worden slechts toegekend aan mensen die reeds regelmatig in België verblijven.

Vreemde werknemers kunnen eveneens onder bijzondere voorwaarden per contingent van minimum 15 werknemers aangeworven worden.

Toekenningsvoorwaarden van de arbeidskaart A.

De arbeidskaart A wordt toegekend op basis van 4 jaren arbeid gedekt door een arbeidskaart, gepresteerd gedurende een regelmatig en ononderbroken verblijf.

Het verblijf is ononderbroken indien er geen onderbreking is van meer dan een jaar. De tijd die men in het buitenland doorbrengt voor zijn militaire dienst wordt niet als onderbreking beschouwd indien men binnen de 60 dagen na het einde ervan naar België te-

Artikel 1. — In afwijking van artikel 5 van het koninklijk besluit van 6 november 1967 betreffende de voorwaarden van toekenning en intrekking van de arbeidsvergunningen en de arbeidskaarten voor werknemers van vreemde nationaliteit, wordt er voor de toekenning van de arbeidsvergunning en de arbeidskaart B of C, bedoeld in artikel 12, 2° of 3°, van dit besluit geen rekening gehouden met de toestand van de arbeidsmarkt wanneer het gaat om:

1° inwonende dienstboden en dienstmeiden die uitsluitend tewerkgesteld worden in de persoonlijke dienst van een meester, van een familie of van een instelling zoals een ziekenhuis, kliniek, onderwijsinstelling, tehuis voor kinderen of bejaarden, en die bij hun werkgever huisvesting en voeding genieten, op voorwaarde dat zij ongehuwd zijn, weduwnaar, wettig gescheiden of in rechte gescheiden zijn, zonder kind ten laste of, indien zij gehuwd zijn, geen kind ten laste hebben en dat de twee echtgenoten in deze hoedanigheid bij dezelfde werkgever tewerkgesteld worden;

2° werknemers die beroepen uitoefenen waar een tekort aan arbeidskrachten heerst en waarvan de lijsten worden verspreid in het kader van het systeem voor internationale compensatie der werkaanbiedingen en werk-aanvragen dat tussen de Lid-Staten van de Organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling werd ingevoerd;

3° werknemers van Belgische herkomst, hun echtgenoot, evenals hun wettige, natuurlijke of aangenomen kinderen, op voorwaarde dat deze laatste ongehuwd zijn en deel uitmaken van het gezin;

4° de echtgenote van een werknemer die in België tewerkgesteld is geweest en die, terwijl hij er op regelmatige wijze verbleef, hetzij overleden, hetzij onbekwaam tot werken geworden is, evenals om hun wettige, natuurlijke of aangenomen kinderen, op voorwaarde dat deze laatste gehuwd zijn en deel uitmaken van het gezin;

5° studenten die op regelmatige wijze in België verblijven en die gedurende de periode van hun studies wensen tewerkgesteld te worden, op voorwaarde dat zij ingeschreven zijn in een inrichting van hoger onderwijs om er de cursussen te volgen die in de dag gegeven worden;

6° de ongehuwde wettige, natuurlijke of aangenomen kinderen die deel uitmaken van het gezin van de werknemer die op regelmatige wijze in België gevestigd is of van zijn echtgenoot, op voorwaarde dat zij, ofwel minder dan vijftien jaar oud zijn ofwel dat zij in het land gekomen zijn voor de ouderdom van vijftien jaar en zij voor de eerste maal arbeiden nadat zij het Belgisch onderwijs verlaten hebben;

7° personen die een leidinggevende functie komen bekleden in een bedrijf van een firma uit hun land;

8° in België erkende politieke vluchtelingen.

rugkeert.

De hogervermelde termijn wordt tot 3 jaar herleid voor in België erkende politieke vluchtelingen en voor werknemers die afkomstig zijn uit een land waarmee België een overeenkomst heeft i.v.m. arbeidskrachten. Deze termijnen worden nog met een jaar verminderd, indien de echtgenote(o)t(e) of de kinderen van de werknemer bij hem in het land gevestigd zijn. Men kan eveneens een arbeidskaart A bekomen, indien men bewijst dat men 5 jaar regelmatig en ononderbroken in België verblijft.

Ze wordt eveneens toegekend, onder strikte voorwaarden, op basis van verwantschap met een werknemer die recht heeft op een arbeidskaart A, evenals aan de echtgenote(o)t(e) en de kinderen onder de 21 jaar of die ten laste zijn van een onderdaan van een EEG-lid-staat die op het Belgische grondgebied arbeid, al of niet in loondienst, verricht, ongeacht of zij al dan niet de nationaliteit van een EEG-lid-Staat hebben. Familieleden van Belgen worden gelijkgesteld met de familieleden van EEG-onderdanen. Mensen die de hoedanigheid hebben

D. 9902
BELANGRIJKE AANWIJZINGEN

De houder van deze vergunning dient haar bij ieder regelmatig gedaan verzoek te vertonen.

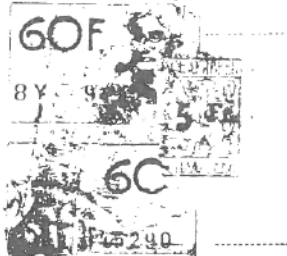
In geval van verlies, vernietiging of beschadiging van de vergunning dient de vervanging hiervan aangevraagd bij de Administratie van de Arbeidsvoorziening, Directie van de Werkgelegenheidspolitiek, Place de la Ville 34 te Brussel 1.

INDICATIONS IMPORTANTES

Le détenteur de ce permis doit le présenter à toute réquisition régulière.

En cas de perte, de destruction ou de détérioration du permis, son remplacement doit être demandé à l'Administration de l'Emploi, Direction de la Politique de l'Emploi, 34, Boulevard Pacheco, Bruxelles 1.

N° van het dossier Openbare veiligheid
N° du dossier Sécurité publique
N° van het dossier Dienst Immigratie
N° du dossier Service Immigration

ARBEIDSVERGUNNING
PERMIS DE TRAVAIL

N° 158609

afgeleverd aan
delivré à

TEKIN

geboren de
né le
te
à

04/03/57

Gmina

Nationaliteit
Nationalité

Gmina

ROYAUME DE BELGIQUE
MINISTÈRE
VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID
MINISTÈRE DE L'EMPLOI ET DU TRAVAIL

ARBEIDSVERGUNNING
ZONDER BEPERKING VAN DUUR
PERMIS DE TRAVAIL
SANS LIMITATION DE DURÉE

Betrekking van de werkgever

Elke werkgever kan onmiddellijk de houder van onderhavige vergunning tewerkstellen onder dezelfde voorwaarden als de Belgische werknemers. De enige verplichting welke hij dient na te komen is het hoofde van de nationaliteit van belanghebbende. Het bevoegd gewestelijk bureau van de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening van deze tewerkstelling te verzoeken.

Avis aux employeurs

Tout employeur peut engager immédiatement le porteur du présent permis, aux mêmes conditions que les travailleurs belges.

La seule formalité qui lui incombe, du fait de la nationalité de l'intéressé, est d'en aviser sans délai le bureau régional compétent de l'office national.

De Minister van Tewerkstelling en Arbeid heeft de hiernevens aangeduide persoon toelating gegeven tot uitoefening in België van alle beroepen voor rekening van alle werkgevers voor een onbeperkte termijn.

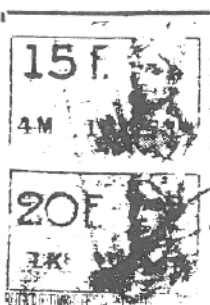
Le Ministre de l'Emploi et du Travail a autorisé la personne désignée ci-contre à exercer, en Belgique, toutes professions pour le compte de tous employeurs pour un terme illimité prenant cours

van
le

3 augustus

1957

schakelboek de 174 19
le 19

DE BURGEMEESTER,
LE BOURGMESTRE,

van buitenlandse politieke gevangene of die de Belgische nationaliteit door keuze kunnen verwerven of verkrijgen, hebben eveneens recht op de arbeidskaart A.

Weigering van arbeidskaart en vergunning.

Zij worden of kunnen geweigerd worden om de redenen voorzien in artikel 7 en 8 van het K.B. van 6/11/1967. (zie kader).

Ze kunnen eveneens ondergeschikt gemaakt worden aan bijzondere voorwaarden (bijvoorbeeld: niet hernieuwbaar).

Art. 7. — De arbeidsvergunning en de arbeidskaart worden niet toegekend

1° wanneer de tewerkstelling niet geschiedt overeenkomstig de loons- en andere arbeidsvoorwaarden die gelden voor de tewerkstelling van Belgische werknemers;

2° wanneer de tewerkstelling strijdig is hetzij met de openbare orde of met de openbare veiligheid, hetzij met de wetten en reglementen, hetzij nog met de internationale overeenkomsten en akkoorden inzake de aanwerving en de tewerkstelling van werknemers van vreemde nationaliteit.

Art. 8. — De arbeidsvergunning en de arbeidskaart kunnen worden geweigerd:

1° voor een werknemer die voor de eerste maal in België wordt tewerkgesteld, wanneer, om dwingende redenen van nationaal economisch beleid, een verhoging of zelfs een behoud op het huidige peil van het aantal tewerkgestelde arbeiders in de door de Minister, tot wiens bevoegdheid de tewerkstelling behoort, bepaalde industrieën of beroepen niet strookt met het belang van het land;

2° indien de werkgever de wettelijke en reglementaire verplichtingen betreffende de tewerkstelling van werknemers niet naleeft;

3° om redenen van openbare orde of openbare veiligheid die gebaseerd zijn op het persoonlijke gedrag van de werknemer;

4° wanneer zij betrekking hebben op een onvolledige arbeidstaak en wanneer de inkomsten die voortvloeien uit zijn tewerkstelling aan de werknemer niet toelaten in zijn behoeften of in deze van zijn gezin te voorzien.

Besluit.

De hogervermelde reglementering is opgesteld om zo goed mogelijk aan de noden aan arbeidskrachten van de Belgische industrie tegemoet te komen.

Men wil gezonde (medisch onderzoek) en jonge werknemers aanwerven (de meest bilaterale tewerkstellingsakkoorden voorzien een maximale leeftijd).

Vreemde werknemers worden aangeworven in sectoren en voor arbeidsplaatsen waarvoor men geen Belgische werknemers meer vindt. Ze worden verplicht een bepaalde tijd bij die werkgever of in die minder aantrekkelijke economische sektor tewerkgesteld te blijven.

Al bij al heeft de Belgische overheid slechts gedeeltelijk vat op de tewerkstelling van vreemde werknemers. EEG-werknemers, die meer dan 50% van de vreemde werknemers uitmaken, vallen niet onder de nationale reglementering. Ook al wordt de gezinshereniging de laatste jaren bemoeit

lijkt, zij leidt jaarlijks tot de toekenning van duizenden arbeidskaarten A. Na twee of maximum vijf jaar bekomen vreemdelingen het recht om voor beperkte tijd en voor alle werkgevers tewerkgesteld te worden.

De reglementering is er eveneens op gericht de Belgische arbeidsmarkt te beschermen. Vreemde werknemers mogen immers geen "oneerlijke concurrenten" zijn voor de Belgische werknemers. In die zin heeft de immigratiestop een paradoxaal resultaat. De illegale immigratie ontsnapt in grote mate aan de overheidscontrole en veroorzaakt een tewerkstelling van vreemde werknemers aan slechte arbeidsvoorwaarden.

Het is eveneens opvallend dat de bestrijding van deze illegale immigratie voornamelijk ten koste van de vreemdelingen gebeurt en niet van de werkgevers die er toch het meeste voordeel uit halen. Inbreuken op de reglementering moeten vastgesteld worden door de arbeidsinspektoren, die veel te gering in aantal zijn om een doel-

treffende controle te kunnen uitoefenen op de illegale tewerkstelling. Het aantal strafrechtelijke vervolgingen of toekenning van administratieve boetes die op die basis gebeuren ligt dan ook erg laag. In feite wordt de bestrijding van de illegale immigratie voor het grootste deel overgelaten aan het Ministerie van Justitie (Dienst Vreemdelingenzaken) en de politie, die in hun opdracht optreedt.

In 1978 werden 421 klandestijnen uitgewezen. In het eerste kwartaal van 1979 waren dit er 103. Zo men het aantal klandestiene vreemdelingen op enkele tienduizenden schat, dan is het duidelijk dat de arbeidsinspektoren er niet in slaagt de illegale immigratie te controleren.

Men kan zich afvragen of het niet beter zou zijn de controle op de werkgevers te verscherpen, veeleer dan vreemdelingen als verdachte individuen te beschouwen en door een verstrengde politiekontrolle een gevoel van onbehagen bij de migrantengemeenschap te scheppen.

Bareel en de tweede generatie

Zoals in vorig nummer werd aangekondigd, startte half mei binnen **BAREEL** een onderzoek onder de ruime titel 'tweede generatie'. Geen groots opgezet plan om nu eens eindelijk voorgoed de 'nieuwe', 'tweede', 'jonge' of welke generatie migranten dan ook, te definieëren. Ook niet van 'wie bestudeert wie', maar een eerder tastende, relaxe houding ten opzichte van deze jonge migranten.

Een uitgangspunt is zeker dat het onderzoek haar consequenties moet hebben op *Bareel* zelf. En wel in die zin dat het blad, dat tot nu toe vooral werd gelezen door mensen die werken met migranten, zich meer en meer zou moeten richten tot de groep van jonge migranten.

Een soortgelijke evolutie heeft zich reeds eerder bij onze noorderburen voorgedaan. Het blad *Motief* is namelijk na een grondige interne discussie geëvolueerd van een blad voor sociale werkers en geïnteresseerden in de migrantenproblematiek, naar een publicatie voor migranten zelf. *Motief* verdween uiteindelijk en werd *Bulletin buitenlanders*.

Het kan dus interessant zijn na te gaan welke de elementen waren van deze discussie. Een soortgelijke evolutie zal zich ook wel hebben voorgedaan in andere landen. Een element van ons onderzoek zal dus ook zijn, nagaan hoe het nu zit in Nederland, Frankrijk, Groot-Brittannië.

Een tweede fase, en wellicht de belangrijkste, is de vraag hoe migrantenjongeren in ons land hierover denken. Komen zij als groep aan bod in de bestaande migrantenpers?

Hierbij dringen zich twee belangrijke vragen op. Ten eerste: wat wordt geschreven, voor wie en met welke bedoeling? Ten tweede: wie leest wat, met welke appreciatie en waarom?

Een zicht krijgen op dit zeer gedifferentieerde aanbod van publikaties, rechtstreeks of onrechtstreeks bedoeld voor migranten, is op zichzelf niet gemakkelijk. Het aanbod is zeer uiteenlopend, gaande van vakbondspublicaties tot lokale bladen of tijdschriften beperkt tot één bepaalde kultuurgemeenschap in één bepaalde streek. Een grote moeilijkheid is hier wel dat de periodiciteit en levensduur van deze verschillende publikaties niet altijd vast omlijnd zijn. Een grondige kwalitatieve inhoudsanalyse zou zeer veel tijd in beslag nemen en is bovendien in sommige gevallen onmogelijk gezien de verscheidenheid van talen waarin deze soms geschreven zijn. Formele gegevens over de tijdschriften zouden we daarom aanvullen met informatie over de inhoud aan de

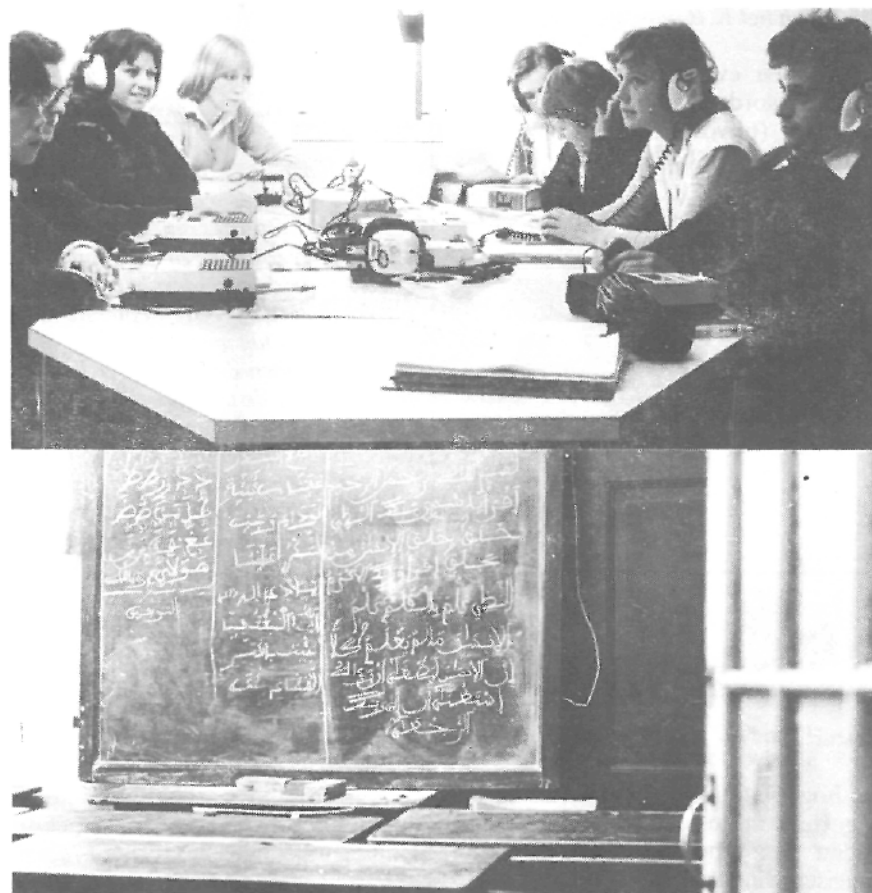

foto JdS

hand van interviews met de redacteuren.

Wie deze tijdschriften leest en waarom zouden we afleiden uit gesprekken met jongeren zelf. Een soort steekproef, die omwille van de representativiteit moet rekening houden met tal van variabelen. Om er maar enkele te noemen: nationaliteit, scholing, leeftijd, verblijfsduur in België, geslacht... Om dit te konkretiseren zouden we een discussie organiseren met deze jongeren via hun school of jeugdvereniging.

Ook hier weer is diversifiëren noodzakelijk naargelang het gaat om beroepsscholen, technische scholen, kultuurgemeenschappen, streek, ... Nu al wordt contact opgenomen met onderwijsinstellingen en jeugdverenigingen om begin volgend schooljaar met deze discussies te kunnen aanvangen.

Omwille van de veelheid van variabelen denken we dat een precieze omlijning van het onderzoek kwasi onmogelijk is, maar dat de plaats steeds moet open blijven het onderzoek voortdurend aan te passen aan nieuwe tot nu toe misschien onbekende gegevens. In die zin kan het belangrijk zijn dat eventuele geïnteresseerde lezers van *Bareel* contact met ons opnemen indien zij over mogelijke informatie of documentatie beschikken of gewoon geïnteresseerd zijn in ons onderzoek. Zij kunnen steeds een seintje geven aan Veerle Hobin of Christine Van der Heyden, op de redactie van *Bareel*.

We houden onze lezers op de hoogte van de stand van zaken en hopen tegen eind dit jaar een dossier samen te stellen voor *Bareel* over de tweede generatie en de migrantenpers.

Christine Van der Heyden.

ik wil bareel

Naam :
Adres :
Functie :

° Neemt een abonnement tegen 250F/jaar. Overschrijving op rekening 001-0967311-06 van Bareel met vermelding "abonnement 1981".
° Denkt voor een gratis abonnement op Bareel in aanmerking te komen om volgende redenen :
.....
.....
.....

Opsturen naar :
Administratie Bareel
Gallaitstraat 78
1030 Brussel

foto JdS

Dokumentatie

Deze rubriek wordt verzorgd door de dokumentatiediensten van Bareel en O.C.G.B. Materiaal ter aankondiging kunt u zenden aan Bareel, Christine Van der Heyden, Gallaitstraat 78, 1030 Brussel.

Boeken.

Het immigratiebeleid van de Belgische overheid.

Albert Martens en Frank Moulaert, verschenen in de referaten van het 15^e Vlaams Wetenschappelijk Economisch Congres.

In deze studie gaan de auteurs in op het arbeidsvergunningbeleid van de Belgische Overheid sinds 1961. Ze bekijken dit beleid zowel per economische sector als per soort arbeidsvergunning (tijdelijk - permanent). Hun aandacht gaat vooral uit naar de invloed van de migratiestop van '67 en '74 op de toekenning van arbeidsvergunningen.

In het referaat wordt ook de invloed van de sociale partners op het feitelijk beleid inzake toekenning van arbeidsvergunningen onder de loupe genomen.

Le droit familial maghrebin, et son application en Belgique, Michel Taverne, Maison Ferdinand Larcier, 1981, 1300 F.

Het boek van Michel Taverne verschijnt niets te vroeg: de problemen betreffende het werknemersstatuut van migranten uit de Maghreblanden (Marokko, Algerië, Tunesië), die momenteel in België aan de orde zijn, kunnen door hun grote verscheidenheid niet meer opgelost worden aan de hand van werken over het familierecht in de maghreblanden.

In minder dan twee jaar tijd heeft Michel Taverne een uitgebreide en actuele documentatie aangelegd.

Wat het boek zo boeiend maakt en nuttig voor hulpverleners is de manier waarop Taverne de materie benadert, met name een grondige bespreking van de toepassing van het recht der maghreblanden door de overheid en de Belgische rechtbanken.

Bestellen :
Maison Ferdinand Larcier, S.A.
39 rue des Minimes,
1000 Bruxelles.

Tijdschriften, brochures

Dossier racisme.

Uitgave : Kontaktoorgaan Internationale Solidariteit v.z.w. (KIS)

Het dossier bestaat uit twee delen en telt 40 geïllustreerde bladzijden. Het eerste deel geeft een historisch overzicht vanaf de oudheid tot nu van het racisme. Het tweede deel neemt de aanwezigheid van buitenlandse arbeiders in ons land als uitgangspunt en bevat bijdragen over het beeld dat pers en media over deze mensen ophangen, hun juridische positie en het sociaal zekerheidsrecht, hun plaats in onderwijs en vakbonden, en tenslotte een hoofdstuk over de wetgeving inzake de bestrijding van racistische daden.

Als kennismaking met deze problematiek kan dit dossier voor sommigen een bondige samenvatting zijn, maar voor de meer gevorderde lezer toch wel een herhaling van tal van aspecten van dit probleem zoals deze in *Bareel* reeds vroeger verschillende keren aan bod

kwamen. Temeer daar vooral het tweede deel van dit dossier herhaalde malen teruggrijpt naar artikels uit Bareel zelf. Aanschaffen door storting van 60 fr. + 15 fr. verzendingskosten op rekeningnummer 001-60690824-66 van KIS vzw, 2153 Zoersel, met vermelding 'dossier racisme'.

Het maart-nummer van het blad **Blikopener**, Keesingsuitgeverij, is gewijd aan de tweede generatie van gastarbeiders in Nederland. Over de problemen van kinderen van gastarbeiders die in Nederland naar school gaan en straks werk zoeken.

best.: Sekretariaat Keesings Onderwijsbladen, postbus 1118, 1000 BC A'dam. (gratis)

Het **Afgedankte Volk**, een beleidsstuk van de basisbeweging Nederland. Er wordt o.m. aandacht besteed aan de oorzaak van trekarbeid, het Nederlands beleid ten aanzien van de buitenlandse arbeider, de diskriminerende houding van de kerken en politieke partijen.

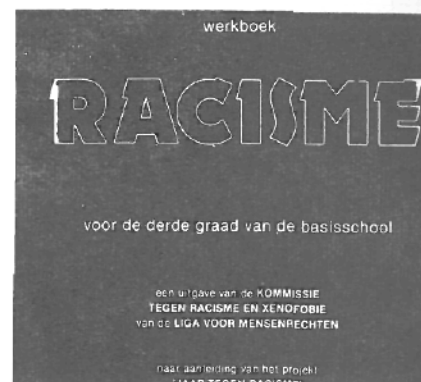
Brochure te bestellen door storting van f 7,10 op giro 3282704 van Basisbeweging Nederland, Tolsteegsingel 33, 3582 AH Utrecht onder vermelding van Het Afgedankte Volk.

Pedagogisch werkmateriaal rond racisme en gastarbeid.

Begin dit jaar verscheen het **werkboek Racisme**, een uitgave van de Commissie tegen Racisme en Xenofobie van de Liga voor Mensenrechten. Dit was voor ons een aanleiding om eens na te gaan wat nog meer beschikbaar is aan werkmateriaal rond bovengenoemd thema, voor leerlingen van de basisschool en de lagere cyclus van het middelbaar onderwijs.

Vooreerst dit **werkboek Racisme**, dat lesteksten, spelopdrachten en artikels bevat die een volweeks lesprogramma kunnen vullen. Enkele voorbeelden: een les godsdienst gewijd aan de Islam, geschiedenis over de uitroeiing van Indianen in Noord-Amerika, lessen moedertaal over Apartheid, over Zigeuners, over vooroordelen, een meer speelse les waarin wordt gewerkt met woorden van vreemde afkomst, ..., een les rekenen waarin kinderbijslagen worden berekend voor gastarbeiders wiens kinderen of hier of bijvoorbeeld nog in Marokko verblijven; lessen tekenen, muziek, Kortom alle vakken worden erbij betrokken. Plus nog een aantal ideeën die het mogelijk maken een projectdag of -week op te zetten rond dat thema.

Dit werkboek kost 120 fr. (120 blz) en kan besteld worden bij de Commissie tegen Racisme en Xenofobie, Campus ULB, Triomflaan, CP.204, 1050 Brussel.

Anders zijn, over vooroordelen, Pax Christi.

Ook jij hoort erbij, over de houding van kinderen ten opzichte van elkaar in groepsverband, Pax Christi.

Ik maak me wel eens kwaad, over ruzie en konflikt, Pax Christi. Deze drie projecten kosten elk 60 fr. en zijn bedoeld voor de basisschool. Pax Christi, Kerkstraat 150, 2000 Antwerpen.

Themamap Gastarbeiders, Broederlijk Delen, gestencilde brochure.

Deze map verscheen naar aanleiding van het nationaal Jeugdparlement in 1975. Zij geeft goede basisinformatie over het statuut van de gastarbeider, de inwijking, de huisvesting, het onderwijs, de gezondheidszorg. Te verkrijgen bij Broederlijk Delen, Handelsstraat 74, 1040 Brussel.

10% Gastarbeid, VVK/S/M, 50 F. Deze publikatie bestaat uit twee delen, een eerste met informatie over verschil-

lende aspecten van het probleem: huisvesting, illegaliteit, immigratiestop, het tweede bevat methodiekjes zoals verhalen, foto's, rollenspel, voor verschillende leeftijdsgroepen.

bestellen bij VVK/S/M, Dupontstraat 22, 1030 Brussel. Op hetzelfde adres is de beschrijving van een bosspel te verkrijgen (12-14j) rond het thema gastarbeiders. Dit spel staat beschreven in 'Spelend werken aan de bevrijding' en werd samengesteld door tal van organisaties, waaronder VVK/S/M.

Werkloosheid hier en in de ontwikkelingslanden.

NCOS, 50 F, brochure.

Vertrekkend vanuit de eigen ervaringen van kinderen wordt geprobeerd deze kinderen te laten aanvoelen wat het betekent werkloos te zijn, in ons land, maar ook in de ontwikkelingslanden. Dit doorheen allerlei expressievormen: discussiespel, collages, stripverhalen...

De problematiek van de gastarbeider en zijn gezin wordt gesitueerd binnen het geheel van de werkloosheid over de hele wereld.

Bestellen bij: Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking, Lakensestraat 76, 1000 Brussel.

Project Marokko,

Piet van Avermaet, 1980, brochure (off-set), 40-tal pp.

Een thuisland-project dat bruikbaar is voor de hoogste graad van het lager onderwijs. In zowat alle lessen wordt informatie gegeven over Marokko: nederlands, rekenen, godsdienst, aardrijkskunde...

Te bestellen bij SGOV, Fonteyneplein 30, 9000 Gent.

Een project over vooroordelen.

Interkerkelijk Vredesberaad, brochure, 20-tal pp.

Aan de hand van spelopdrachten, verhalen enz. worden vooroordelen ontmaskerd.

Bestellen bij: Interkerkelijk Vredesberaad, postbus 85627, Den Haag, Nederland.

Project Minderheden, zij en wij.

Nederlands Instituut voor Vredesvraagstukken, werkmap, ± 150 pp.

De bedoeling hier is verdraagzaamheid tegenover andere groepen aan te moedigen en een bereidwilligheid te bewerkstelligen om vooroordelen te onderkennen en te wijzigen. Het project bestaat uit drie delen:

- vijf basislessen over waarneming en oordelen;
- enkele aanvullende lessen met ondermeer rollenspel, collage...
- de eigenlijke werkbladen waarmee in de klas zelf allerlei opdrachten kunnen worden uitgevoerd.

Te bestellen bij: Nederlands Instituut voor Vredesvraagstukken, Alexanderstraat 7, s'Gravenhage.

Kinderen van overal,

een Nederlandse uitgave die ook in België verscheen bij Infoboek.

Deze uitgave bevat vier grote lespakketten voor activiteiten in de klas, voor groepswork, voor vormingswork, en dit onder de vorm van een diareeks, een tentoonstelling, een handleiding en een zestal leerboekjes (6 tot 9 jaar). Het gewone doen van kinderen in Nederland wordt er vergeleken met dat van kinderen in andere landen (eten, wonen, werken, spelen, geloven).

Te bestellen bij: Infoboek, Roosterputstraat 34, 3990 Meerhout.

Project Thuisland,

Nederlands Centrum Buitenlanders, twee werkmappen, elk ± 100 pp.

Dit project bestaat uit twee deelprojecten die elk zijn gewijd aan één land: Marokko en Turkije.

Vertrekkend van een verhaal, telkens in Nederlands en Marokkaans of Turks, worden allerlei activiteiten opgebouwd, aangepast aan verschillende leeftijden. Men richt zich hoofdzakelijk tot kinderen uit het laatste jaar van de kleuterklas en het tweede en derde jaar van de basisschool.

Te bestellen bij: Nederlands Centrum Buitenlanders, F.C. Dondersstraat 17a, Utrecht, Nederland.

Gastarbeid,

Nederlands Centrum voor Buitenlanders.

Het is een lespakket bestemd voor het Lager Secundair Onderwijs, en bevat materiaal voor zowel leerlingen als leerkrachten: een kijkboek, een kookboek, landenbrochures, literatuurlijst, diareeks, enz.

Bij NOVIB (Amaliastraat 5-7, Den Haag) zijn twee projecten verkrijgbaar:

- een eerste **Doe maar open**, over gastvrijheid;
- een tweede **Allemaal anders**, over leren omgaan met mensen die anders zijn.

Beide delen bevatten leerlingenmateriaal, een spel, een poster en een handleiding.

Nog een project over vooroordelen is **Niet gek anders**, uitgegeven bij HKI, Oranjesingel 2 te Nijmegen.

Bij deze reeks graag enkele bedenkingen.

Het grootste deel van deze uitgaven beperkt zich met materiaal voor enkele lessen, vooral dan de lessen moraal of godsdienst, waar het inderdaad gemakkelijker is onderwerpen als racisme of gastarbeid bij te betrekken. In ander gevallen komt men tot een totaal-aanpak, waarin alle lessen worden betrokken. Dit biedt dan ook de mogelijkheid een projectdag of -week op te zetten waarin al deze lessen geïntegreerd zijn.

Oorspronkelijk kwam het grootste deel van het op Nederlands taalgebied verkrijgbaar materiaal uit Nederland. Feit is, dat men zich daar eerder 'waagde' aan experimenten met tot dan toe in het onderwijs onbesproken thema's. Langzamerhand komt ook in België meer plaats open voor een andere, meer open aanpak van het onderwijs. Men ervaart wel dat de bestaande en veelal verouderde schoolboekjes niet langer volstaan om over actuele thema's een bewustmaking te stimuleren bij de schoolgaande jeugd.

Een meer 'open' aanpak van het onderwijssysteem veronderstelt ook een wisselwerking tussen leerlingen en leerkracht. Een les hoeft niet langer te worden 'voorgedragen', maar de leerlingen beschikken zelf ook graag over de dokumentatie en brengen ze ook zelf aan. In dit verband verwijzen we even naar het voorbeeld van de Freinet-pedagogie waar begin de jaren '70 reeds door de kinderen zelf lessen werden opgebouwd over 'vreemde kulturen'. De schoolboekjes zelf werden helemaal samengesteld door de leerlingen. Een voorbeeld van enkele titels (enkel in Frans): 'Yamina et le Ramadan', 'Mohammed de Casablanca', 'Ali, l'enfant des sous'...

Tenslotte nog dit, de werken die hierboven worden aangehaald zijn uiteraard verschenen in het Nederlands. Het spreekt vanzelf dat heel wat bestaat in andere talen.

Bij UNESCO vonden we nog een werkje dat dateert van 1965 'L'educateur devant le racisme', van C. Bibby en geeft vast enkele nuttige aanwijzingen aan leerkrachten die over het onderwerp willen spreken in de les. Een gelijkaardig boek is 'L'injustice racontée aux enfants', van D. Langois en verschenen bij éd. Ouvrières, Parijs 1978.

Een slechte behuizing, een hoog werkloosheidspercentage — vooral onder zwarte jongens — wantrouwen in de politie en diskriminatie van minderheden. Over een tijdspanne van zowat 20 jaar schiepen deze elementen de beste voedingsbodem voor wat "The battle of Brixton" wordt genoemd.

Zo was het midden april jl. in Brixton, een deelgemeente van de Londense agglomeratie. Een jaar voordien gelijkaardige incidenten in een andere Britse stad, Bristol.

Eigenlijk had het kunnen gebeuren in eender welke Britse immigrantenwijk. Allemaal opflakkerende uitingen van frustraties. Uit wat een jaar geleden gebeurde in Bristol werden dus geen lessen getrokken. Toen bestormden, vlak na de moeilijkheden, een leger van sociale werkers, adviseurs en politie de wijk met hervormingsvoorstellen die uiteindelijk slechts in goedbedoelde verslagen en rapporten bleven liggen.

Weinig veranderd dus. Een beetje architectuur hier, een afgesloten straat daar, enkele kleurvolle muurschilderingen op neerslachtige huisgevels... Wat nu nog rest is een diep cynisme van de zwarte gemeenschap: "We're not treated as humans. We're just numbers, man." In Brixton zal men dus wel voorbereid zijn op een aantal voorstellen tot verbetering, en faciliteiten voor de gemeenschap, zoals die door verschrikte lokale autoriteiten zullen worden aangeboden, beducht als ze zijn voor nieuwe rellen. Maar wat blijft is de diskriminatie.

En de recessie zoals ze nu wel door iedereen wordt gevoeld, en zeker in het Groot-Brittannië van Thatcher, heeft de impakt van tijdelijke en misschien wel goedbedoelde maatregelen ondermijnd.

Het zijn de jonge kleurlingen die op de eerste plaats getroffen zijn door de crisis. Waar hun ouders nog merendeels 'tevreden' waren met relatief laag gekwalificeerde jobs, laat de jongere generatie zich niet langer sussen. Velen zijn nu al als het ware gewapend met diploma's, waarmee ze alvast één troef in handen hebben om aan die situatie te sleutelen. Zij die zelfs daarover niet beschikken nemen veelal hun toevlucht tot kleine diefstallen of drugs. Dat laatste is dan wel

het meest zichtbare beeld dat de blanke meerderheid over deze jongeren heeft. Daartegen werd in Brixton een 'Special Patrol Group' ingezet: een mobiele oproerpolitie die niet wordt verondersteld oog te hebben voor de werkelijke oorzaken van het spektakel..

De Grijsse Wolven.

De Turkse fascistische groepering, actief in Turkije en daarbuiten, die ook in de Belgische media regelmatig 'aan bod komen' (incidenten in Gent op 28 mei, bijeenkomst in Eindhoven op 29 mei 1981). Wie zijn ze en wat willen ze?

Hun ideaal en dat van hun leider Türkes is het pan-Turkisme, het herstellen van het Ottomaanse rijk (in Turkse scholen wordt tot op heden onderwezen dat alle grote beschavingen van Turkse oorsprong zijn, wat onzin is). Tijdens WO II onderhield Türkes contacten met de nazi's (pan-Germanisme en pan-Turkisme verstaan elkaar heel goed); zijn plannen werden echter verijdeld doordat de Turkse regering zich strikt neutraal verkoos op te stellen. Een beslissing die ertoe bijdroeg dat het pan-Turkisme tot het begin van de 60'er jaren als een verdachte stroming werd beschouwd. Türkes komt echter terug, wordt in '65 partijvoorzitter van de CKMP, een nationalistische partij die vanaf '67-'68 kommandokampen inricht voor haar jonge leden, welke in die kampen militair getraind werden. Zij werden 'bozkurt', Grijsse Wolf, genoemd, naar het totemdier dat in de Turkse mythologie de Vroegste Turken bijstond.

De CKMP wijzigt in '69 haar naam in MHP: Partij Nationalistische actie. Een paar punten uit het partijprogramma: "Het vestigen van een nieuwe, nationale orde gebaseerd op de idealen van het Turkse nationalisme", "Het eerste doel van de partij is een krachtig, welvarend en groot Turkije te stichten, dat de binnen- en buitenlandse vijanden zal vernietigen."

Sevinc, redacteur van de partijkrant en zeer invloedrijke spreekbuis van Türkes, drukt zich wat krachtiger uit:

de nationale staat moet bereid zijn "voor een enkele Turk desnoods een hele wereld af te slachten". en als om de laatste twijfel weg te nemen zegt Türkes zelf in een van zijn toespraken: "Maar als er eenmaal een storm uitbreekt in de bergen van Klein Azië dan kan die de hele wereld onder haar invloed brengen".

In '75 wordt in Turkije een regering van het Nationalistisch Front gevormd, waarin Türkes vice-premier is, en tegelijk belast met het toezicht op de politie. Als middel om zijn doel te bereiken (het pan-Turkisme), creëert hij 'vijanden' (dit bindt een volk samen): hij richt zich tegen etnische minderheden en, vanaf '75, om conservatieve moslim-stemmen te winnen, tegen de Alevieten, niet-orthodoxe islamieten, die afgeschilderd werden als goddeloze communisten. Zijn commando's (de Grijsse Wolven) creëren een sfeer van angst en haat.

De statistieken schijnen hem gelijk te geven: de groei van de MHP is het sterkst in de provincies waar het meest geweld wordt gebruikt, en hij gaat voort op de ingeslagen weg; de terreur bereikt een hoogtepunt in '78 met de slachting in Kahramanmaraş, waar honderden mensen vermoord worden door een door fascistenaangevoerde meute.

Momenteel wordt Türkes in comfortabele omstandigheden gevangen gehouden, hij zal zich voor het Turkse gerecht moeten verantwoorden voor zijn terreuracties. Zijn Grijsse Wolven echter, die uitgezwemd zijn over heel Europa, zijn actiever dan ooit. Reeds in 1970 verschenen in Berlijn pamfletten met racistische en ultranationalistische inhoud, verantwoordelijke uitgever: de MHP. In '79 werd in Idstein de voorzitter van een linkse arbeidersvereniging door Grijsse Wolven in elkaar geslagen. Zij bedreigden hem aldus: "Wij zullen jou en ieder die anders denkt dan wij, doden, door jou in duizenden stukjes te snijden". In '79 eveneens werd in een wijk in Istanbul een lijst gevonden, opgesteld door de Grijsse Wolven, met de namen van hen die vermoord moesten worden.

De Grijsse Wolven lijken vastbesloten de idealen van Türkes te verwezenlijken, onder het motto 'Tanrı Türkü korusun', God beschermt Turkije. Ze zijn in ieder geval al een aardig eind opgeschoten.